

LAIKRAKSTS • AGLONAS • LĪVĀNU • PREIĻU • RIEBIŅU • VĀRKAVAS • NOVADAM

● OTRDIENA, 2011. GADA 18. JANVĀRIS

● Nr. 5 (8084)

● Cena mazumtirdzniecībā Ls 0,45

Preiļu slimnīcai
zaļā gaisma
vēl uz gadu

3. lappusē

Latvijas lauki —
iedzīvotāju
skatījumā

4. lappusē

Drūma demogrāfiskā
statistika
Līvānu novadā

5. lappusē

Noslēdzies Roberta Mūka piemiņai veltītais radošo darbu konkurss

● Roberta Mūka piemiņai veltītajā radošo darbu konkursā Preiļu Nevalstisko organizāciju centra balvu saņem Dravnieku pamatskolas 6. klases skolniece Evita Broka (no labās).

14. janvārī, dzejnieka un reliģiju vēsturnieka Roberta Mūka dzimšanas un vārda dienā, Riebiņu novada Galēnu pamatskolā notika ikgadējais Vislatvijas skolu jaunatnes radošo darbu konkurss, jau piektais pēc kārtas. Soreiz par konkursa moto bija ņēmti Roberta Mūka vārdi «Redziet, kā tas ir: No gaismas, kas iecepta maizi./ Cilvēks var dzīvot taisns un spraus/ Un pat — piedzimt no jauna.»

Kā informē viena no konkursa organizatorēm, Marta Binduka, tika iesniegti 217 jaunrades darbi no 49 skolām. Tie tika vērtēti četrās vecuma grupās. Par uzvarētājiem kļuva gan jaunie autori no tālām Latvijas vietām — Vecpiebalgas, Rencēniem, Ādažiem, Valmieras, Kārsavas un citām, gan arī bijušā Preiļu rajona novadu bērni. Šajā informācijā iepazīstinām ar vietējo skolu audzēkņu rezultātiem.

1. — 4. klašu grupā pirmā vieta piešķirta Evitai Pastarei no Rožupes pamatskolas 4. klases (skolotāja Inga Kūkusiliņa), otrā — Galēnu pamatskolas 2. klases skolēnam Rinaldam Tumānam (Elza Leimane). Atzinību ieguva Aglonas internātvīdusskolas 4. klases skolniece Laura Valaine (Vanda Vanaga), Rožupes pamatskolas 4. klases skolniece Lāsma Neicēniece (Inga Kūkusiliņa), Siļukalna pamatskolas 4. klases skolniece Sigita Priževote (Anna Sondore).

5. — 7. klašu grupā pirmā vieta piešķirta Dravnieku pamatskolas 6. klases skolniecei Evitai Brokai (Anita Betlere), trešā vieta — Galēnu pamatskolas 7. klases skolniecei Zaigai Rubenei (Inga Elste). Atzinību saņēma Priekuļu pamatskolas 7. klases skolniece Kintija Teilāne (Diāna Bravacka), Dravnieku pamatskolas 5. klases skolniece Karīna Cvetkova (Valentīna Mičule), Siļukalna pamatskolas 7. klases skolniece Linda Priževote (Anna Sondore) un Jersikas

pamatskolas 5. klases skolniece Madara Seile (Ilona Karpenko).

8. — 9. klašu grupā atzinības ieguva Priekuļu pamatskolas 8. klases audzēkne Ērika Gribonika un Sintija Kozule (Diāna Bravacka), Rožupes pamatskolas 9. klases skolniece Dita Kūkusiliņa (Inga Kūkusiliņa), Riebiņu vidusskolas 8. klases skolniece Aija Vasilevska (Irēna Ormane), Siļukalna pamatskolas 9. klases skolniece Laima Eriņa (Iveta Broka), Preiļu 1. pamatskolas 9. klases audzēkņi Dagnija Verze un Dairis Ābols (Zanete Beča) un Aglonas vidusskolas 9. klases skolniece Kristiāna Kurcēnbauka (Monika Pušņakova).

10. — 12. klašu grupā atzinības saņēma Aglonas internātvīdusskolas 10. klases skolniece Diāna Pēterāne un Anda Abuže (Anita Vaivode), 11. klases skolniece Žaneta Nikiforova (Elina Smirnova), Riebiņu vidusskolas 11. klases skolniece Agnija Znotiņa (Irēna Ormane).

Turpinājums 7. lappusē.

NEAIZMIRSTIET ABONĒT «NOVADNIEKU»!

Modernizētajās
«Latvijas Pasta»
nodalās
to var izdarīt līdz
25. janvārim,
pārējās pasta
nodalās
un pie pastniekiem
līdz 20. janvārim,
«Novadnieka»
redakcijā
Brīvības ielā 14,
Preiļos, un interneta
mājas lapā
www.novadnieks.lv
sadaļā
«Abonēšana» —
līdz 20. janvārim.

Aizvadītajā gadā sociālajā virtuvē izsniegtas 5490 ēdiena porcijas

Darbiggs gads pērn bijis Preiļu novada sociālā dienesta sociālajā virtuvē. Tāpat kā iepriekšējos gadus, arī 2010. gadā siltas pusdienas bija iespēja saņemt trūcīgajiem, kā arī pensionāriem un invalīdiem, kuri atbilst minētā pakalpojuma saņemšanas kritērijiem, informē Preiļu novada sociālā dienesta vadītājas vietniece Anita Gāga.

Gada laikā sociālo virtuvi apmeklējušas 66 personas no 56 ģimenēm. No visām personām 31 ir ilgstošie bezdarbnieki, 19 — pieaugušie invalīdi, 14 — pensionāri un divi bērni, tām gada laikā izsniegtas 4577 porcijas.

Īpaši pateicīgi par iespēju apmeklēt sociālo virtuvi ir pensionāri un invalīdi, kuriem grūtības sagādā ēdiena pagatavošana mājās apstākļos. Daudziem virtuves apmeklētājiem svarīga ir ne tikai pusdienu saņemšana, bet arī iespēja iziet sabiedrībā, satikt domubiedrus, pārrunāt sev aktuālus jautājumus gan ar sociālā darba speciālistiem, gan virtuves vadītāju Olgu Gribušku, kura daudziem kļuvusi par uzticības personu.

Gada pirmos piecus mēnešus siltas pusdienas no sociālās virtuves saņēmuši arī Rudzātu speciālās internātpamatskolas Preiļu filiāles audzēkņi — jaunieši ar īpašām vajadzībām, kas, absolvējot minēto izglītības iestādi, šobrīd savu ikdienu pavada sociālā dienesta dienas centrā un turpina izmantot sociālās virtuves pakalpojumu.

Līdzās ēdināšanas pakalpojuma nodrošināšanas funkcijai sociālā virtuve kļuvusi arī par prakses vietu Preiļu arodvidusskolas audzēkņiem, kura gan aizvadītajā gadā, gan šogad līdz jūnijai vidum apgūst praktiskās mācības atbilstoši izvēlētajai mācību programmai pavāra specialitātē virtuves vadītājas vadībā.

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Bonusi lielveikalu ķēdēm pastāv un sasniedz pat 20%

Bonusi, kurus ražotāji maksā lielajām tirdzniecības ķēdēm, pastāv un sasniedz pat 20%, svētdien ziņoja Latvijas Televīzijas raidījums "De facto". Par to raidījums pārliecinājies, pētot piena cenas veidošanos. Bonusu apjoms atšķiras gan dažādiem ražotājiem, gan arī starp piemēriem, tiktām "Maxima" un "Rimi". Piena pārstrādātāji uzskata, ka "Rimi" un "Maxima", izmantojot savu dominējošo stāvokli tirgū, ražotāju cenas spiež uz leju, lai palielinātu savu peļņas daļu. Pienasaimnieku centrālās savienības vadītājs Jānis Solks skaidro, ka no piena pārstrādātājiem tiek prasīts produktu cenas vairuma atlaides — apmēram 5%-20%, bet no palikušās cenas tiek aprēķināti tā saucamie bonusi, kas svārstās no 0,5% līdz 22% no kopējā pārdotā apjoma un kas ražotājam katru mēnesi jāpārskaita tirgotājam. Vēl arī ražotājs maksā tirgotājam par loģistiku — apmēram 3%-10% no pārdotā. Pirms diviem mēnešiem nodibinātās Pārtikas tirgotāju asociācijas izpilddirektors Noris Krūzītis "De facto" skaidro, ka nekādi bonusi vai konfidenciali līguma pielikumi, kas saucas — atlaides daļa, kas maksājama mēneša beigās, — un ko piena pārstrādātāji maksā tirgotājam, nepastāv. Tomēr "De facto" pārliecinājās, apskatot vairāku piena pārstrādātāju līgumus ar "Maxima" un "Rimi", ka šādas atlaides pastāv un tām ir ļoti atšķirīgi lielumi. Neviens gan savu līgumu filmēt vai kopēt neļāva, baidoties no sankcijām par konfidencialas informācijas izpausšanu. Konkurences padome pārskatīja šajā sistēmā nesaskatā. Padomes priekšsēdētāja Ieva Jaunzeime uzskata, ka tās normas, kas rakststā likumā, ir ievērotas, bet piena pārstrādātāji sautuši, tomēr TV kameras priekšā par lieltirgotājiem ko sliktu vai kritisku izvairās teikt. Analizējot viena litra piena pakas cenu, kas veikala plauktā maksā 70 santimus, "De facto" secinājis, ka lieltirgotāja uzcenojums veido vislielāko proporciju no cenas — līdz pat 31%.

Nākotnē Latvijā jāreģinās ar neierastiem dabas apstākļiem

Nākotnē daudzās pasaules vietās, arī Latvijas teritorijā, tiks piedzīvotas neparasti karstas vasaras vai aukstas, sniegotas ziemas, vai gluži pretēji — neparasti siltas ziemas, ekstremāli nokrišņi, sausuma periodi, vētras un citas tā kā attiecīgajā reģionā neierastas parādības. Ar šīm prognozēm vajadzētu rēķināties un nopietni piestrādāt pie adaptācijas pasākumiem šādām klimata pārmaiņām, lai tās iedzīvotājus un atbildīgos dienestus nepārsteigtu nesagatavotus, aģentūrai LETA uzsvē ģeogrāfijas zinātņu doktore un Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultātes docente Agrita Briede. Tiek paredzēts, ka 21. gadsimta beigās 82% ziemas sezonā un 88% vasaras sezonā reģionā, kurā atrodas Latvija, būs siltākas salīdzinājuma ar 20. gadsimta beigu laika apstākļiem. Tas nozīmē, ka arvien retāk Latvijā varētu piedzīvot sniegotas un aukstas ziemas, bet tajā pašā laikā tas nozīmē arī, ka pat uz kopējās ziemas gaisa temperatūras paaugstināšanās fona būs iespējami atsevišķi gadi ar spilgtām aukstuma viļņu izpausmēm. Pieraduši pie maigākām ziemām, iedzīvotāji var nebūt gatavi šādiem bargiem laika apstākļiem, kas vēl vairāk var pastiprināt to negatīvo ietekmi uz cilvēkiem un dažādām iedzīvotāju darbības sfērām. Savukārt siltākas vasaras nozīmē, ka pieaugs karstuma viļņu izpausmes ar visām no tā izejošajām sekām, uzsvēra zinātniece. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra apkopotā informācija liecina, ka 2010. gada decembris ar mēneša vidējo gaisa temperatūru Latvijā minus 6,6 grādi, kas ir 4,2 grādus zem ilggadējās normas, bijis ceturtais aukstākais gadu noslēdzošais mēnesis pēdējos 87 gados. Tāpat aizvadītā gada decembris kļuvis par otro ar sniegiem visbagātāko decembru Latvijā pēdējo 73 gadu laikā. Savukārt 2010. gada vasarā ar mēneša vidējo gaisa temperatūru plus 21,5 grādi jūlijs ir bijis vissiltākais vasaras vidus mēnesis Latvijā pēdējos 95 gados. Kopumā aizvadītā vasara ar vidējo gaisa temperatūru plus 18,4 grādi vidējās temperatūras rādītājus pārsniegusi par 2,6 grādiem, tādējādi aizvadītā vasara bijusi vissiltākā Latvijas meteoroloģisko novērojumu vēsturē.

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs — SIA «NOVADNIEKS REDAKCIJA».

Redakcijas adrese: Brīvības ielā 14, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv

Tālr. 65307056, mob. tel. 29410288 (redaktorei),

65307057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana),

65307058, 65307059 (zurnālistiem). Faks 65307057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikraksta publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē.

Mājas lapa internetā: www.novadnieks.lv

Laikraksts iznāk astonas reizes mēnesī
(otrdien, piektdien).

Sāpes ir brīdinājuma signāls. Censoties no tām izvairīties, mēs paglābjamies no bojāejas.

Dž.Santajana

Vienkāršo valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu piešķiršanu

Lai iedzīvotājiem vienkāršotu valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu pieprasīšanas kārtību, padarot to maksimāli ērtu un pieejamu ikvienam, Labklājības ministrija (LM) sagatavojusi grozījumus attiecīgajos noteikumos.

Atbilstoši izmaiņām turpmāk pieprasījumu par slimības pabalstu, maternitātes pabalstu, paternitātes pabalstu, vecāku pabalstu un apbedīšanas pabalstu apdrošinātās personas naķes gadījumā vai apdrošinātās personas apģādībā bija jābūtu ģimenes locekļa naķes gadījumā piešķiršanu varēs nosūtīt arī pa pastu vai iesniegt elektroniskā dokumenta formātā. Vienlaikus minētos valsts sociālās apdrošināšanas pabalstus tāpat kā iepriekš varēs pieprasīt, personai vai tās pilnvarotajai personai arī personīgi ierodoties Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (VSAA) un iesniedzot rakstisku iesniegumu.

Tas nozīmē, ka cilvēkiem palielināsies izvēles iespējas attiecībā uz sev ērtāko pabalsta pieprasīšanas veidu — viņi varēs izvēlēties, kādā veidā attie-

cīgo pabalstu pieprasīt — personīgi ierodoties VSAA, nosūtīt pieprasījumu pabalsta piešķiršanai pa pastu vai iesniedzot šo pieprasījumu elektroniska dokumenta formātā. Pieprasot jebkuru no minētajiem pabalstiem, iedzīvotāji varēs izmantot VSAA mājas lapā www.vsaa.lv esošo veidlapu.

Iesniedzumu par maternitātes, paternitātes, vecāku, slimības, kā arī apbedīšanas pabalsta piešķiršanu, tāpat kā līdz šim, attiecīgā pabalsta pieprasītāji iesniegs jebkurā VSAA nodaļā. Tā pēc konkrētā iesnieguma izskatīšanas nodrošinās attiecīgā pabalsta piešķiršanu, aprēķināšanu un izmaksu.

Iedzīvotājiem, pieprasot paternitātes pabalstu un vecāku pabalstu, turpmāk nebūs jāuzrāda bērna dzimšanas apliecība, bet, pieprasot apbedīšanas pabalstu, nebūs nepieciešama izziņa par miršanas fakta reģistrāciju. Minētās ziņas VSAA iegūs no Iedzīvotāju reģistra datiem. Savukārt, ja vecāku pabalstu pieprasīs adoptētais vai aizbildnis, nebūs jāuzrāda tiesas sprieduma noraksts par adoptācijas apstiprināšanu, bāriņtiesas lēmums par aizbildnības nodibinā-

šanu vai bāriņtiesas lēmums, kas pieņemts bērna personisko interešu aizstāvībai. Šo informāciju VSAA sniegs attiecīgi tiesa vai bāriņtiesa.

Tāpat grozījumi nosaka pienākumu citām valsts pārvaldes institūcijām sniegt VSAA nepieciešamo informāciju. Tas nozīmē, ka pēc lēmuma pieņemšanas par aizbildnības nodibināšanu vai adoptācijas apstiprināšanu bāriņtiesai vai tiesai ne vēlāk kā trīs dienu laikā par to būs jāpaziņo VSAA nodaļai atbilstoši aizbildņa deklarētajai dzīvesvietai. VSAA dokumentus par pabalsta piešķiršanu izskatīs un lēmumu par pabalsta piešķiršanu pieņems desmit dienu laikā pēc dokumentu saņemšanas.

Līdz ar to, ja informācija, kura būs nepieciešama lēmuma pieņemšanai, būs citas institūcijas rīcībā, iestāde to iegūs pati, nevis pieprasīs no privātpersonas.

Iepriekšminēto paredz 4. janvāri valdībā apstiprinātie grozījumi noteikumos "Vidējās apdrošināšanas iemaksu algas aprēķināšanas kārtība un valsts sociālās apdrošināšanas pabalstu piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtība".

Zemkopības ministrija detalizētus priekšlikumus par Latvijai labvēlīgāku tiešo maksājumu aprēķinu veido ciešā sadarbībā ar lauksaimniekiem

12. janvāri Zemkopības ministrijā (ZM) notika ministrijas speciālistu un Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes (LOSP) pārstāvju sanāksme, lai vienotos par kopīgu nostāju, izstrādājot priekšlikumus Eiropas Savienības (ES) Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) tiešo maksājumu sistēmai nākotnē, ko Eiropas Komisija ar dalībvalstīm iecerējusi sākt apspriest šā gada pavasarī.

Jau ziņots, ka Zemkopības ministrija Briselē vēlas panākt vienlīdzīgākus un taisnīgākus tiešos maksājumus Latvijas

lauksaimniekiem pēc 2013. gada, informē ZM sabiedrisko attiecību speciāliste Solveiga Lazovska.

"Mēs esam gandarīti par lauksaimnieku aktivitāti un veiksmīgo sadarbību ar Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi, kas Zemkopības ministrijai dos iespēju precīzāk formulēt Latvijas nostāju par ES Kopējo lauksaimniecības politikas pēc 2013.gada," uzsvē ZM valsts sekretāres vietnieks Aivars Lapiņš.

Savukārt ZM Tirgus un tiešā atbalsta departamenta direktore Rigonda Lerhe norāda: "Zemkopības ministrija noteikti turpinās konsultācijas ar citām ES

dalībvalstīm par visveiksmīgāko tiešo maksājumu aprēķina variantu, kā arī turpinās konsultācijas ar Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi par tiešo maksājumu sistēmu nākotnē."

Zemkopības ministrijas speciālisti un LOSP pārstāvji sanāksmē vienojās, ka tiešajiem maksājumiem jābūt virzītiem aktīvo lauksaimnieku atbalstam, tāpēc nepieciešams izstrādāt konkrētus definējumu kritērijum, kas raksturotu aktīvu lauksaimnieku. Tāpat tika diskutēts par mazo lauku saimniecību nozīmi lauksaimniecības un lauku tālākā attīstībā Latvijā.

Vienkāršos finansēšanas kārtību un atskaitīšanās mehānismu par izlietotajiem valsts budžeta līdzekļiem skolēnu ēdināšanā

Lai lietderīgāk izmantotu skolēnu brīvpusdienām paredzētos valsts budžeta līdzekļus, vienkāršotu finansēšanas un atskaitīšanās kārtību, tādējādi pazīnot birokrātisko slodzi izglītības iestādēm un pašvaldībām, Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) izstrādājusi Ministru kabineta (MK) noteikumu projektu "Kārtība, kādā aprēķina, piešķir un izlieto valsts budžeta līdzekļus pašvaldībām pamatizglītības iestādes skolēnu ēdināšanai", kas apstiprināti Ministru kabinetā.

Šobrīd kārtību, kādā aprēķina un pašvaldībām piešķir valsts budžetā paredzētos līdzekļus pamatizglītības iestādes skolēnu ēdināšanai, nosaka Bērnu un ģimenes lietu ministrijas izstrādātie 2008. gada 28. jūlija MK noteikumi nr. 605 "Kārtība, kādā aprēķina, piešķir un izlieto valsts budžeta līdzekļus pamatizglītības iestādes skolēnu ēdināšanai". Pēc Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrijas reorganizācijas pirmklasnieku ēdināšanai piešķirtos līdzekļus no 2009. gada 1. septembra administrē IZM.

Pašreizējo noteikumu būtiskākais trūkums ir sarežģītais izglītības iestāžu atskaitīšanās mehānisms par valsts budžeta līdzekļiem skolēnu ēdināšanai, kā arī ierobežotā mērķauditorija brīvpusdienu saņemšanai — tikai 1. klases bērni.

Jaunie noteikumi vienkāršos izglītības iestāžu atskaitīšanās mehānismu par izlietotajiem valsts budžeta līdzekļiem skolēnu ēdināšanā — līdzšinējo septiņu atskaišu vietā pēc jauno noteikumu stāšanās spēkā būs nepieciešama tikai viena atskaite, kura IZM jāiesniedz reizi gadā.

Noteikumu projekts paredz, ka izglītības iestādes direktors būs tiesīgs nodrošināt arī citu pamatizglītības klašu skolēnu, līdz 6. klasei ieskaitot, ēdināšanu, ja visus brīvpusdienām paredzētos līdzekļus nebūs nepieciešams izmantot 1. klases skolēnu ēdināšanai (līdzekļu ekonomija var rasties, ja, piemēram, slimības vai citu iemeslu dēļ 1. klases skolēns neapmeklē izglītības iestādi vai ja viena skolēna ēdināšanai tiek izmantots mazāk līdzekļu, nekā noteikts normatīvajos aktos).

Nodrošinot dotāciju pašvaldībām sākumskolas skolēnu ēdināšanai, tiek sniegts atbalsts ģimenēm ar bērniem, nepiešķirot naudu tiešā veidā, bet novirzot to tieši bērna vajadzībām — 0,80 latu dienā vienam bērnam (gadā vidēji Ls 136). Tādējādi 1. klases bērniem tiek nodrošināta vismaz viena sabalansēta, kvalitātes prasībām atbilstoša ēdienreize dienā.

Lai 1. klases skolēniem nodrošinātu brīvpusdienas, 2011. gadā nepieciešami 2 806 282 lati.

Lappusi sagatavoja T.Elste

Preiļu slimnīcai dots vēl gads

Viena no šī gada sākuma lielākajām aktualitātēm, kas satraukusi apkārtnē no vadu iedzīvotājus, bija saistīta ar iespējamo Preiļu slimnīcas pārprofilēšanu jeb pārvēršanu par ilgtermiņa sociālās aprūpes iestādi jau pēc sešiem mēnešiem — ar 1. jūliju.

Pagājušajā nedēļā Veselības ministrija, atzīstot gan sabiedrības spiedienu, gan slimnīcu darbinieku āso reakciju un pašvaldību protestus, paziņoja, ka izmaiņas tomēr nebūšot tik straujas un sākotnējie uzstādījumi gadā gaitā tiks pārskatīti. Tas nozīmē, ka arī slimnīcai Preiļos vēl dots laiks.

Līgumu slēgs uz 12 mēnešiem

SIA «Preiļu slimnīca» valdes priekšsēdētājs Jānis Anspoks janvāra pirmajā nedēļā kopā ar saviem kolēģiem no reģionālajām un lokālajām slimnīcām Rīgā tikās ar Veselības ministrijas vadību, tajā skaitā veselības ministru Juri Bārdziņu, lai spriestu par neatliekamās medicīniskās palīdzības slimnīcu darbību 2011. gadā. «Novadniekam» viņš atzina, ka situācija mainījies — radusies zināma skaidrība un noteikti konkrēti laika rāmji, lai izsvērtu pašreizējos apstākļos

piemērotāko rīcību un pieņemtu sabiedrības vajadzībām atbilstošāko lēmumu.

«Pēc tikšanās ministrijā kļuva skaidrs, ka pārmaiņas nebūs tik steidzīgas, kā sākotnēji bija paredzēts. Līdz ar to līgums ar Preiļu slimnīcu tiks noslēgts uz visu gadu jau tuvākajā laikā. Manā skatījumā, pēdējo gadu laikā tas ir viens no labākajiem ministrijas lēmumiem. Beidzot ir kaut kāda skaidrība — gada laikā situācija tiks rūpīgi izanalizēta un pieņemts izsvērts lēmums. Nevar tā, kā līdz šim — noņem naudu bez kaut kāda nākotnes skatījuma. Pērn bija bedīga pieredze, kad gada vidū uzzinājām, ka noņemtas divas trešdaļas finansējuma,» saka Jānis Anspoks. Esot solīts, ka līguma summa varētu saglabāties iepriekšējā gada finansējuma robežās vai nedaudz mazāka. Lai gan tas ir maz, gada gaitā varēs izlemēt, kā mums rīkoties, arī cilvēkiem būs skaidrība. Kā norāda uzņēmuma valdes priekšsēdētājs, ministrijas lēmums par Preiļu slimnīcas tālākajām perspektīvām varētu būt skaidrs jūlijā vai augustā.

Pārmaiņas būs, bet izsvērtas

Pārmaiņas noteikti būs, savu un kolēģu viedokli apliecina J. Anspoks. «Medicīnas jomā darbojos kopš 1978. gada un sekoju līdzi situācijai. Taču pēdējo 15 gadu laikā veselības aprūpē pēc būtības maz kas mainījies, jo vienmēr traucēja tas, ka tuvojās kārtējās vēlēšanas un nevienam no politiķiem negribējās pieņemt nepopulārus lēmumus. Ja tiktu ieviests savulaik izstrādātais māsterplāns, tagad viss būtu daudz savādāk. Ja atceramies, pirms divdesmit gadiem Preiļu slimnīcā bija 200 gultas, Līvānos — 165, vēl 50 gultas tuberkulozes slimnīcā, 30 — Aglonas lauku slimnīcā. Pamazām viss tika samazināts, kamēr nu jau kādu laiku process apstāties,» ārsts sniedz atsaku vēsturē.

Vienlaikus viņš uzsvēra, ka galvenais pārmaiņu motīvs var būt tikai viens, lai slimniekiem būtu labāk, lai nesamazinātos medicīnisko pakalpojumu pieejamība. «Pirms šī trača jau arī teica tikai to, ka slimnīcas jāslēdz, bet neko nelika priekšā. Katram pacientam jābūt drošam, ka viņa konkrēto kaiti medīķi varēs ātri un kvalitatīvi izārstēt Daugavpilī, Rēzeknē vai citā slimnīcā un nebūs jāsaņem atteikums, piemēram, tādēļ, ka slimnīcā nav brīvu vietu. Ja lokālās slimnīcas jau drīzumā pārprofilētu, šādas drošības nebūtu.

Otra lieta, arī ārsti nav spējīgi steigā pārorientēties, jo mainās pieeja pacientu stacionēšanai. Pie jaunās kārtības jāpienāk slimniekiem, ģimenes ārstiem. Pats esmu ģimenes ārsts un izmantoju pašreizējās iespējas. Mums ir jāpienāk pie vienas būtiskas lietas, ka slimnīca ir vieta, kur ārstēties, nevis «gulēt». No padoņu laikiem saglabāties jāvērtē — kad tu gulēsi slimnīcā? Visur citur pasaulē jautā — kad tu ārstēties slimnīcā?»

Slimnīcas Latvijā līdz šim lielā mērā veica sociālās iestādes funkcijas. Tāpēc ir nepieciešams laiks, lai pārorientētos, lai atdalītu tiešās slimnīcas funkcijas no sociālajām. Varat man nepiekrīst, bet šis process ir neizbēgams.»

Attīstīt ambulatoro aprūpi

Šogad Preiļu slimnīcai paredzētais finansējums dos iespēju ārstēt aptuveni 1000 slimniekus. Papildus līdzekļi no tā sauktā sociālā spilvena paredzēti mazturīgo pacientu ārstēšanai. Darbības arī dzemdību nodaļā, ko iecienījušas topošās māmiņas ne tikai no apkārtnē, bet arī attālākajiem Latgales reģiona novadiem. Nodaļas uzturēšanai paredzētais finansējums ļaus šī gada laikā pieņemt 350 dzemdības.

Ārsti uzsvēra, ka cilvēkiem tiks nodrošināta neatliekamā medicīniskā palīdzība traumām un akūtu saslimšanu gadījumā, kad nepieciešama steidzama medīķu ievilkšanās. Tomēr nāksies pieņemt, ka daudzos citos gadījumos ārstēties vajadzēs ambulatori, kas ir lētāk un izdevīgāk gan valstij, gan pašiem pacientiem. Šajā

ziņā ir konkrēti plāni, tajā skaitā par jaunas un modernas izmeklējumu aparātūras iegādi jau tuvākajā laikā, arī par poliklīnikas telpu renovāciju.

Atslēgas durvju priekšā nebūs

Kamēr ministrijas speciālisti pētīs un analizēs lokālo slimnīcu veikta darba analīzi, kamēr izvērtēs, kādus pakalpojumus katrā slimnīcā varēs sniegt turpmāk, ir pārāgri ko teikt arī par Preiļu slimnīcas nākotni pēc šī gada beigām.

Izteikt prognozes atturas arī Jānis Anspoks, tomēr atslēgas slimnīcas durvju priekšā nebūs, viņaprāt, Preiļos varētu attīstīt pacientu rehabilitāciju, veikt ergoterapijas pasākumus. Jau pašlaik te ieejami divu fizioterapeitu pakalpojumi. Tie ir pieprasīti pacientiem pēc insultiem, ar dažādiem kustību traucējumiem, pēc smagām operācijām, ko pierada arī līdzīgas nodaļas darbs Līvānos.

Sabiedrības domāšana un izpratne jāmaina, lai cilvēki saprastu, ka smagu un pēkšņu saslimšanu gadījumos pacientam vislabāk un visātrāk palīdzēs specializētā slimnīcā ar kvalificētu personālu un modernu aparātūru. Toties atveseļošanās var notikt arī iestādē tuvāk mājām, skaidro ārsts.

Veselības ministrijas informācija par slimnīcu statusa izmaiņām 2011. gadā

Saistība ar izskanējušo informāciju par deviņu slimnīcu pārprofilēšanu par dienas stacionāriem vai aprūpes slimnīcām no 2011. gada 1. jūlija, Veselības ministrija paskaidro, ka jau šobrīd noteikumos nr. 1046 «Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība» ir nosacījums (pieņemts 30.06.2009), ka neatliekamo medicīnisko palīdzību valsti nodrošina slimnīcas, kurās ir ne mazāk kā 7000 hospitalizācijas un 400 dzemdības gadā, kas bija jāpiemēro ar 2011. gadu.

neatliekamās palīdzības nodrošināšanai, lai pārprofilējot pacientiem tiktu nodrošināta savlaicīga neatliekamā palīdzība.

Plānots, ka Veselības norēķinu centrs ar visam slimnīcām 2011. gadā līgumus slēgs uz gadu, līdz 1. maijam izstrādājot grozījumus MK noteikumos nr. 1046 ar jauniem kritērijiem, atbilstoši kuriem, iespējams, daļu slimnīcu pārprofilēs. Budžeta sagatavošanā uzrādītais slimnīcu skaītis — deviņas — jāuzskata par orientējošu samazināmo gultu skaita atšķirībā, kas saistīta arī ar starptautisko aizdevēju ieteikumu, ka veselības nozarē slimnīcu darbības efektivitātes palielināšanai nepieciešams mazināt akūto gultu skaitu līdz 350 akūtajām gultām uz 100 000 iedzīvotāju (2009. gadā 428 akūtās gultas uz 100 000 iedzīvotājiem) un izveidot ilgtermiņa aprūpes gultas, ņemot vērā sabiedrības novecošanos un atbilstošu pieprasījumu šādai aprūpei.

Jāuzsver, ka neviena slimnīca līdz šim nav tikusi slēgta, visas turpina darbu, tikai citā statusā. Neatliekamās palīdzības sniegšanas princips ir, — neatliekamās palīdzības brigādes pacientu nogādā tajā ārstniecības iestādē, kurā ir iespējams sniegt konkrētajā saslimšanas gadījumā pacientam viskvalitatīvāko palīdzību. Ja pacientam nav iespējams pēc palīdzības saņemšanas uzreiz nokļūt mājās, slimnīcās ir izveidotas slimnīcu viesnīcas, kurās par nakšņošanu trūcīgajiem pacientiem nav jāmaksā.

Uzlabos ģimenes ārstu sistēmu un darba kvalitāti

Decembra nogalē valdībā apstiprinātie grozījumi veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas noteikumos šogad paredz iedzīvotājiem uzlabojumus veselības aprūpes saņemšanai.

Būs jāstrādā ilgāk

Grozījumi noteikumos paredz ģimenes ārstu sistēmas attīstību, pilnveidojot kvalitātes novērtēšanas kritērijus un to apmaksas kārtību, skaidro Veselības ministrijas komunikācijas nodaļas pārstāvis Oskars Šneiders. Šogad no 1. jūlija ģimenes ārstiem būs noteikts ilgāks pieņemšanas laiks lielajās ģimenes ārstu praksēs (ja reģistrēti vairāk kā 2000 pacienti) — ne mazāk kā 25 stundas nedēļā. Jau ziņots, ka, lai uzlabotu primārās veselības aprūpes pieejamību, ģimenes ārstu praksēs valsts apmaksā citas medicīnas māsa darbu, tāpat nākotnē iecerēts lielajās praksēs apmaksāt otra ārsta darbu un veicināt koppraksi veidošanu.

Noteikti arī dežūrārstu skaita plānošanas kritēriji lielajās pilsētās — viens dežūrārsts uz 40 000 iedzīvotāju, kā arī definēti medicīniskās aprūpes mājās sniedzēju pienākumi un sniegšanas termiņi.

Noteikumu grozījumi precizē apmaksas nosacījumus traumpunktos, dienas stacionārā, aprūpes slimnīcā (nodaļā) un stacionāros sniegtajiem pakalpojumiem, tajā skaitā paredzot, ka slimnīcām ar vienādu veselības aprūpes pakalpojumu tiks maksāts pēc viena — zemākā tarifa.

Laboratoriskajos izmeklējumos «nauda seko pacientam»

Veselības aprūpes sistēmas izmaksu efektivitātes paaugstināšanai ieviesta arī jauna ambulatoro laboratorisko izmeklējumu finansēšanas kārtība — «nauda seko pacientam». Tas nozīmē, ka laboratoriskie izmeklējumu apjomi tiks regulēti caur nozīmīgu — ģimenes ārstu vai ārstu speciālistu. Pacients varēs brīvi izvēlēties laboratorisko pakalpojumu sniedzēju, bet valsts apmaksātos laboratoriskos pakalpojumus varēs sniegt ikviena iestādē,

kas atbilst obligātajām prasībām un ir līgumattiecībās ar valsti.

Laboratorisko izmeklējumu finansējuma apjoms, kas būs ģimenes ārstu rīcībā, tiks aprēķināts atkarībā no praksē reģistrēto pacientu skaita un šo pacientu vecuma grupu struktūras, savukārt ārstiem speciālistiem — pamatojoties uz plānoto apmeklējumu skaitu un attiecīgās specialitātes viena apmeklējuma izmaksām. Lai ģimenes ārsti un viņu kolēģi speciālisti varētu plānot piešķirtā finansējuma apjoma izlietojumu, Veselības norēķinu centrs katru mēnesi informēs ārstniecības personas par faktisko finanšu līdzekļu izlietojumu laboratorisko izmeklējumu apmaksai.

Procesā iesaistīties darba grupa

Primārās veselības aprūpes pieejamības un kvalitātes uzlabošanai Veselības ministrijā izveidota īpaša darba grupa, kas izstrādās papildus pieejamības un kvalitātes programmu jau esošajiem darba kvalitātes kritērijiem un novērtējuma apmaksas kārtības principus ģimenes ārstiem, kuri brīvprātīgi būs izlēmuši šajā programmā piedalīties. Šoreiz darba grupā strādās ne tikai speciālisti no Veselības ministrijas, Veselības norēķinu centra, bet arī pārstāvji no Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Ģimenes ārstu un Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācijas, kā arī vairāki veselības ministra ārstata padomnieki.

«Ģimenes ārstu darba pilnveidošana un uzlabošana ir veids, kā attīstīt ambulatoro aprūpi un samazināt hronisko pacientu nokļūšanu dārgajā slimnīcu sektorā. Tāpat arī apmierinātība ar sava ģimenes ārsta komandas sniegtās aprūpes kvalitāti ir viens no galvenajiem kritērijiem, kas ietekmē iedzīvotāju apmierinātību ar veselības aprūpes pieejamību kopumā. Tādēļ jāizstrādā precīzi darba kvalitātes kritēriji un novērtējuma prasmes kārtības principi, lai par labi paveiktu darbu praksē strādājošos ģimenes ārstus varētu papildus finansiāli motivēt,» tā pārmaiņas komentē veselības ministrs Juris Bārdziņš.

AKTUALITĀTES

Kā bargajā ziemā jūtas bites?

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Preiļu nodaļa uzsāk 2011. gada semināru ciklu ar pirmo tikšanos biškopjiem.

Kā informē lauku attīstības speciāliste Aina Golubeva, 25. janvārī pulksten 10.00 nodaļas sanāksmju zālē Preiļos, Raiņa bulvārī 21b, par labu un pārņemamu praksi runās novadu biškopji. Semināra laikā būs iespēja uzzināt par bišu ziemšanu netipiski sniegotajos un bargajos šī gada apstākļos. Latvijas Biškopības biedrības konsultants Guntars Melnis dravā ipašniekiem stāstīs par bišu saimju kontroli ziemšanas periodā. Bitenieki tiks informēti par jaunākajiem tehnoloģiskajiem sasniegumiem biškopībā, kā arī par Eiropas Savienības un valsts atbalstu šogad.

Ar citām aktualitātēm semināra dalībniekus iepazīstinās Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Preiļu nodaļas lauku attīstības speciāliste Aina Golubeva.

Par alternatīvās enerģijas ražošanu

26. janvārī pulksten 11.00 Lauksaimniecības konsultāciju centra Preiļu nodaļas zālē, Raiņa bulvārī 21b tiek aicināti pulcēties lauksaimnieki, kurus interesē alternatīvās enerģijas ražošana un izmantošana, kā arī GPS sistēmu izmantošana lauksaimniecībā.

Kā informē lauku attīstības speciāliste Aina Golubeva, SIA «GPS Partners» tehniskais konsultants Sandis Tešs stāstīs par GPS sistēmu izmantošanu lauksaimniecībā — lauksaimniecības tehnikas aprīkošanu ar GPS sistēmām, izmantojot paralēlās vadības sistēmas. Būs iespēja uzzināt ko vairāk par GPS uztvērēju tipiem, veikto darbu precizitātes pakāpēm; GPS sistēmu izmantošanu lauku miglošanā, graudu novākšanā, zemes apstrādes darbos; GPS vizuālajām paralēlās vadības sistēmām, autostūrēšanas sistēmām, miglotāju automātisko sprauslu vadību; platību noteikšanu ar GPS palīdzību un citiem jautājumiem.

Kāda ir lauku nākotne kopā ar saules enerģiju? Siltuma un elektrības ražošana, izmantojot bezmaksas saules siltumu — tā ir energoapgāde bez CO₂ izmešiem, ar līdz minimumam samazinātiem ekspluatācijas izdevumiem. Par šiem līdz šim maz zināmajiem jautājumiem seminārā uzstāsies solāro sistēmu tehniskais konsultants Mārtiņš Lauzis. Ar citām aktualitātēm interesentus iepazīstinās lauku attīstības speciāliste Aina Golubeva.

Piena iepirkuma cena un dzīvnieku ēdināšana ziemas periodā

Vārkavas novada domes zālē, Skolas ielā 5, 27. janvārī pulksten 11.00 uz informatīvu semināru tiek aicināti apkārtejo novadu piensaimnieki.

Akciju sabiedrības «Preiļu siers» valdes priekšsēdētājs Jāzeps Šņepsts piena fermu ipašniekiem stāstīs par aktualitātēm piena nozarē Latvijā, par piena pārstrādātāju sadarbību ar produkcijas ražotājiem.

Savukārt Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Daugavpils konsultāciju biroja lopkopības speciāliste Ingūna Spūle sniegs plašāku informāciju par govju ēdināšanas ipatnībām ziemas periodā, ietekmi uz dzīvnieku veselību un dzīvnieku pilnvērtīgas ēdināšanas nozīmi piena daudzumā un kvalitātē.

Veterinārās zāles tagad registrē PVD

Kopš 1. janvāra veterināro zāļu novērtēšanu un registrāciju veic Pārvaldes un veterinārā dienesta (PVD) Novērtēšanas un registrācijas centrs, kas līdz šim bija pazīstams ar nosaukumu PVD Pārvaldes centrs.

Līdz ar veterināro zāļu novērtēšanas un registrācijas pārņemšanu no Zāļu valsts aģentūras visus veterināro zāļu aprītes posmus veic tikai PVD, tādējādi vienkāršojot birokrātiskās procedūras, padarot šo procesu efektīvāku un skaidrāku uzņēmējiem. Par to liecina fakts, ka veterināro zāļu registrācijas izmaksas šogad ir samazinātas no deviņiem līdz 30 procentiem.

Papildus veterināro zāļu registrācijai PVD Novērtēšanas un registrācijas centrs veic veterināro zāļu lieltirgotavu uzraudzību, zāļu ieviešanas atļauju izsniegšanu un citas ar veterināro zāļu aprīti saistītās funkcijas.

Valsts augu aizsardzības dienestā — strukturālas izmaiņas

Kā informē Zemkopības ministrijas Valsts augu aizsardzības dienesta Latgales reģionālās nodaļas vadītāja Alla Kalāne, kopš 1. janvāra dienestā veiktas strukturālas izmaiņas — līdzšinējo septiņu reģionālo nodaļu vietā izveidotas piecas reģionālās nodaļas.

Latgales reģionālajai nodaļai, kuras centrs atrodas Daugavpilī, papildus esošajiem novadiem pievienoti vēl četri novadi — Balvu, Balviņas, Rugāju un Viļakas. Nodaļas vadītāja informē, ka klientu pieņemšanas vietas nav mainītas. Aglonas, Līvānu, Preiļu, Riebiņu un Vārkavas novadu zemnieki sev nepieciešamo informāciju joprojām var saņemt sev izdevīgākajā un tuvākajā klientu pieņemšanas vietā Preiļos, Daugavpils ielā 59 (2. stāvā) vai Krāslavā, Skolas ielā 9 (13. kabinetā).

Tuvāka informācija par pieņemšanas laikiem un citiem jautājumiem pieejama Valsts augu aizsardzības dienesta mājas lapā www.vaad.gov.lv.

Lappusi sagatavoja L.Kirillova

Latvijas lauku šodiena un rītdiena — iedzīvotāju skatījumā

Nesen Ozolniekos notikušajā konferencē diskusijā lauku iedzīvotājiem «Latvijas lauki — mūsu šodiena un rītdiena», ko rīkoja Latvijas Zemnieku federācija un Valsts Lauku tīkla sekretariāts, tika pārrunāts, kādi ir Latvijas lauki šodien, kāda būs to nozīme nākotnē.

Starp septiņdesmit konferencēs dalībniekiem bija arī Preiļu Lauksaimnieku apvienības valdes locekles Solvita Brūvere, Silvija Pastare, Zita Briška un biroja vadītāja, Latvijas Zemnieku federācijas valdes locekle Aina Golubeva. Būtiski, ka saruna skāra demogrāfisko situāciju un tās tendences laukos un pilsētās, dažādos nosacījumus mazajiem un lielajiem lauksaimniekiem un uzņēmējiem, lauksaimniekiem pieejamos atbalsta pasākumus 2011. gadā un lauku attīstības scenārijus 2011. — 2030. gadā un Latvijas lomu un vietu šajos procesos.

Visiem ir vieta zem saules

Kā pastāstīja A.Golubeva, diskusijā piedalījās ne tikai Zemkopības ministrijas, lauksaimnieku sabiedrisko organizāciju pārstāvji, bet arī ekonomisti un augstskolu mācību spēki, sniedzot ieskatu un analīzi Latvijas lauku reālajā situācijā. Tā Latvijas Lauksaimniecības universitātes ekonomikas zinātni doktore Inguna Leibus norāda — samaksāto nodokļu apjoma palielināšanās liecina, ka Latvijā zemnieku

saimniecības pakāpeniski kļūst arvien lielākas.

Tomēr joprojām ir ļoti daudz mazo saimniecību. Tās nedrīkst aizmirst, tāpēc jānodrošina vienlīdzīgi nosacījumi gan lielajām, gan mazajām saimniecībām. Tāpat tika izteikts viedoklis, ka nedrīkst atbalstīt tikai lielas saimniecības, jo jebkura liela saimniecība reiz ir bijusi maza — ar vienu, trim, piecām un desmit govīm. Šajā ziņā vienprātis arī Latvijas Zemnieku federācijas pārstāvji, jo mērķis nav visas saimniecības pārveidot par lielām, bet gan lai Latvijas laukos vienmērīgi un visur ir gan lielas, gan vidējas, gan mazas zemnieku saimniecības, jo tās visas var būt efektīvas atbilstoši savai saimniecībai.

Valstij piedāvā trīs instrumentus

A.Golubeva uzsvē Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra valdes priekšsēdētāja Mārtiņa Cimermaņa viedokli, iepazīstinot ar lauku attīstības scenārijiem 2011. — 2030. gadam. Šobrīd ne līdz galam korektā interpretācija par lauksaimniecības un lauku politikas savstarpējām attiecībām rada sloģu lauksaimnieciskās ražošanas attīstībai, īpaši tiem cilvēkiem un uzņēmumiem, kuri iegulda kapitālu šajā nozarē un saista savu personīgo un ģimenes labklājību ar šīs nozares attīstību.

Sabiedrības apziņā ir nostiprinājies uzvere, ka lauku attīstības politika ir ekvivalenta ar lauksaimniecības politiku. Tādēļ

pastāv priekšstats, ka lauku iedzīvotāju labsajūta un pārticība ir saistīta tieši ar Zemkopības ministrijas politiku, ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, bet ne ar Ekonomikas vai Satiksmes ministriju un, galu galā — ar valdību, kas ir tieši atbildīga par teritoriālo attīstību kopumā.

Konferences laikā bija jūtama lauku iedzīvotāju vienota nostāja — Latvijas lauki ir jāzaglabā. Diskusijas rezultātā ir definēti vairāki jautājumi, kas steidzami jārisina, ja mēs gribam, lai lauki saglabātos apdzīvoti un būtu attīstīti. Būtiska ir Latvijas zemes saglabāšana Latvijas pilsoņiem un steidzams atbalsts ģimenēm, īpaši jaunajām ģimenēm, lai tās būtu motivētas veidot lauku saimniecības un radīt bērņus, zinot, ka arī laukos viņiem būs nodrošināta sakārtota infrastruktūra veiksmīgas saimniecības un ģimenes dzīves veidošanai.

Nopietns jautājums šobrīd ir arī lauksaimniecības izglītības programmu pilnveidošana, lauksaimniecības profesionālo skolu aprīkojums un jaunu zinošu un profesionālu lauksaimnieku skolotāņu apmācība. Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra valdes priekšsēdētāja Mārtiņa Cimermaņa viedoklis, ka šobrīd valstij būtu jāstrādā ar trim instrumentiem:

- 1) uzņēmējdarbības vides attīstības veicināšana tieši lauku teritorijās;
- 2) infrastruktūras attīstība;
- 3) izglītība — masveidīga lauku iedzīvotāju resursu attīstības programma.

Par kopējās lauksaimniecības politikas nākotni jādome plašāk

Pagājušajā nedēļā notika Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes (LOSP) organizētās darba grupas sanāksme par kopējās lauksaimniecības politikas nākotni pēc 2013. gada. Tajā piedalījās LOSP dalīborganizāciju, lauksaimnieku apvienību un Zemkopības ministrijas pārstāvji. Diskusijās par lauksaimnieku iesniegtajiem priekšlikumiem attiecībā uz kopējās lauksaimniecības politikas nākotni piedalījās arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Preiļu nodaļas lauku attīstības speciāliste Aina Golubeva.

Pēc pagājušā gada novembrī publicētā Eiropas Komisijas paziņojuma «Kopējā lauksaimniecības politika 2020. gada perspektīvā — Kā risināt nākotnē paredzamās ar pārtiku, dabas resursiem un teritoriālajiem aspektiem saistītās problēmas» sabiedriskās organizācijas aktīvi izsaka savu viedokli, sniedzot konkrētus priekšlikumus par to, kādai vajadzētu būt šai kopējai politikai. Plašās diskusijas ir par definīciju un kritērijiem — kas ir aktīvs lauksaimnieks un kas ir maza saimniecība, jo Eiropas Komisijas priekšlikumi paredz, ka tiešo maksājumu atbalstu nākotnē vajadzētu orientēt uz aktīvajiem lauksaimniekiem, kā arī ieviest jaunu shēmu mazajām lauku

saimniecībām. LOSP rīkotajā sanāksmē vairums dalībnieku uzsvēra, ka svarīgi ir atbalstīt tos, kam palīdzība vajadzīga, lai attīstītos un spētu funkcionēt, tādējādi nodrošinot arī lauku apdzīvotību un lauku infrastruktūras attīstību. Nevar domāt individuālā līmenī, ir jāņem vērā Latvijas reālā situācija, ka 90 procenti saimniecību ir mazas un vidējas.

LOSP sabiedrisko attiecību speciāliste Krista Garkalne uzsvē Latvijas Zemnieku federācijas pārstāves Līģitas Silārupas teikto: «Nevar uzlikt Latvijai nosacījumus, no cik lielas platības saimniecības var saņemt atbalstu, jo tad sanāk, ka mēs lauku iedzīvotājus, kuri ražo un dod pienumus Latvijas tautsaimniecībai, kuriem tiešām ir vajadzīgs atbalsts, ignorējam, kamēr citās valstīs tāda paša raksturojošā apjoma lauksaimniekus tikmēr attīstās un turpina aktīvi darboties un attīstīt savas valsts teritoriju. Ja Latvijai uzliks tādas kritērijus, tad mēs savus mazos lauksaimniekus nostādīsim nevienlīdzīgā situācijā. Jādomā, vai mēs, uzliekot jaunus nosacījumus, neatbalstīsim tikai mazu Latvijas segmenta daļu.»

Darba grupā daudzi dalībnieki uzsvēra, ka atbalsts jākoncentrē uz visām tām mazajām saimnie-

cībām, kuras perspektīvā attīstīsies, nevis uz milzīgajām saimniecībām, kuras ir sasniegušas tādu attīstības līmeni, ka ir spējamas pašas efektīvi darboties tirgū. Arī vēsturiski Latvija nav bijusi liela saimniecību valsts, jo lielas saimniecības zināmā mērā vienmēr ir bijušas nestabilas un pakļautas dažādiem riskiem. Ja bankrotēt liela saimniecība, tad to pārpirkst spēji tikai ārzemju investori. Toties mazās saimniecības vienmēr ir bijušas stabilākas un drošākas.

Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas pārstāvis Gustavs Norkārklis uzsvē: «Tagad prioritārais jautājums nav tas, kā sadalīsim Eiropas Savienības maksājumu aploksni Latvijai, bet gan jādomā, kā mēs varam pierādīt ES, cik liela aploksne mums ir nepieciešama. Ir jābūt konkrētam pamatojumam, cik un kāpēc mums nepieciešams konkrēts finanšu aploksnis apjoms.»

Diskusijas ES līmenī par kopējās lauksaimniecības politikas nākotni vēl nav notikušas, līdz ar to pagaidām ir tikai nojaušana, ka valstis, kas līdz šim bijušas maksājumu saņemšanas līderes, pielietojot visus lobija instrumentus, centīsies saglabāt savus vēsturiski lielos maksājumus.

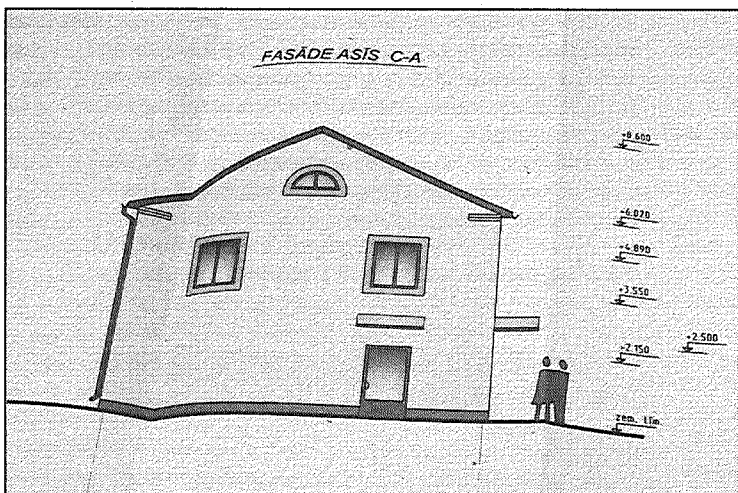
Drīzumā sāksies biedrības «Baltā māja» ēkas atjaunošanas darbi

Ēka, kurā jau daudzus gadus aktīvi darbojās Līvānu biedrība «Baltā māja», pirms gada cieta ugunsgrēkā. Kaut arī biedrības rosinātā darbošanās turpinās irētās telpās, tomēr līvānieši nepacietīgi cer ieraudzīt uguns daļēji izpostītā nama atjaunošanu un «Baltās mājas» atgriešanos tajā. Līvānu novada domes arhitekta Inga Ancāne informē, ka visi priekšdarbi, kas saistīti ar «Baltās mājas» atjaunošanu, sekmīgi rit uz priekšu, kaut arī iedzīvotāji tos neredz dabā.

Savu atzinumu par notikušo snieguši ugunsdzēsēji, savukārt pašvaldība pasūtījusi ēkas tehnisko ekspertīzi, lai apzinātu tās tehnisko stāvokli. Mājai nepieciešama pilnīga parbūve, jo esošās konstrukcija ir nolietojusās. Ēka ir Līvānu novada domes īpašums, tādēļ pašvaldība virza un apņēmusies finansēt tās atjaunošanas projektu, ko ar līdzekļiem daļēji atbalsta arī «Baltās mājas» ārzemju sadarbības partneri.

Izstrādāts būvprojekts, kas saskaņots ar Līvānu novada domi un biedrību «Baltā māja», kas pārstāv ārvalstu sadarbības partnerus. Patlaban notiek iepirkuma konkurss darbu veikšanai. Inga Ancāne informēja, ka jau tuvākajā laikā būs skaidrs, kam uzticēt vēsturiskās ēkas atjaunošanu. Pašvaldībai jāizvēlas gan saimnieciski izdevīgākais piedāvājums, gan tāds, kas garantētu, ka ēkas atjaunošanas darbi tiks veikti profesionāli un kvalitatīvi.

Līvāniešus interesē, kā šī ēka izskatīsies pēc rekonstrukcijas. Arhitekta stāsta, ka no bijušās ēkas tiks saglabāta tikai «čaula» jeb ēkas ārsienas. Pārsegumi, spāres, jumta konstrukcija, iekšējai plānojums tiks veidots no jauna. Ēkā tiks saglabāti divi stāvi nesošo sienu ietvaros. Pirmajā stāvā paredzēts ierīkot darbnīcas, sociālo istabu, veļas mazgātavu, veļas maiņas un labošanas telpu, tehnisko palīggludziņu maiņas punktu. Telpas būs ērti pieejamas un izmantojamas gan

● Līvānu biedrības «Baltā māja» ēkas vizuālais tēls pēc atjaunošanas nebūs mainījies izskatu.

invalidiem, gan māmiņām ar bērnu ratiņiem. Ēkā darbosies lifts. Otrajā stāvā atradīsies biedrības biroja telpas, kabineti, konferenču zāle dažādiem pasākumiem, atpūtas telpa, neliela virtuvīte.

Māja atdzims kā vēl viens

skaists un sakārtots objekts pilns, bet pats galvenais — atkal būs iespēja aktīvi darboties Līvānu novada sabiedriski aktīvajai iedzīvotāju daļai. Būvdarbi sāksies tuvākajā laikā, bet kopumā «Baltās mājas» rekonstrukciju plānots pabeigt šī gada laikā.

Barikāžu atceres 20. gadadienā Līvānos viesosies Juris Kulakovs un Ieva Akurātere

Atzīmējot 20. gadadienu kopš 1991. gada barikādēm, kurās piedalījās neatkarības aizstāvji no visas Latvijas, arī no Līvānu novada, Līvānu kultūras centrā **20. janvārī** notiks atceres pasākums. Kā informē Līvānu kultūras centra direktore Līga Rubīna, uz to aicināti gan tie, kas pirms 20 gadiem bija uz barikādēm Rīgā, gan ģimenes locekļi, kas viņus gaidīja mājās, bet domās bija kopā ar savējiem. Sajūtas, dziesmas, domas un sarunās ar tikšanās dalībniekiem kopā būs Atmosodas laika dziesminieki Ieva Akurātere un līvānietis Juris Kulakovs. Pēc viņu sniegtā koncerta atmiņu stāsti un dziesmas turpinās skanēt pie ugunsgrūka kultūras centra laukumā. Tikšanās sākums paredzēts pulksten 16.00.

Sportistiem pasniegtas gada nominācijas

Novada sportisti pulcējās uz tradicionālo gadskārtējo balli, kurā sportistiem un sporta dzīves atbalstītājiem tika pasniegtas nominācijas, kā arī naudas balvas.

2010. gads Līvānu novada sporta dzīvē, tāpat kā daudzās citās mūsu dzīves jomās, aizritēja zem krīzes zīmes, savā uzrunā teica sporta organizatore Māriete Vilcāne. «Taču mūsējie nepadodas nekādos apstākļos un cīnās par katru uzvaru, sekundes desmitdaļu un simtdaļu, par katru centimetru un metru. Un Olimpiskā gada finišā varam lepoties ar saviem sasniegumiem. Paldies par veiksmīgu gadu!» — viņa uzteica sportistus.

Par Gada notikumu atzīta Līvānu novada izcīnītā pirmā vieta Latvijas Pašvaldību sporta veterānu (senioru) 47. sporta spēlēs. Līvānu novada sportisti Latvijas sporta veterānu savienības sporta spēlēs sāka piedalīties 2001. gadā. 2002. un 2003. gadā tika izcīnīta piektā vieta, 2004. gadā — trešā vieta, 2005. gadā — sestā, 2006. gadā — pirmā, 2007. gadā — otrā, bet pēdējos trijos gados — ikreiz pirmā vieta.

Par pagājušā gada labāko sportistu atzīts Kristaps Bulmeisters, kurš kļuva par Latvijas, Baltijas, Igaunijas, Polijas čempi-

onu, kā arī ieguva bronzas medaļu Pasaules kubboka čempionātā.

Gada labākais treneris ir Iosifs Kovči. Treneris katru gadu sagatavo vismaz trīs sportistus, kuri kļūst par valsts čempioniem. Viņa audzēkņi regulāri tiek iekļauti valsts izlases sastāvā, kļuvuši par Igaunijas, Polijas, Somijas, Krievijas, Eiropas čempioniem, bet Otto Kovči un Kristaps Bulmeisters ieguvuši bronzas medaļas Pasaules čempionātos.

Gada lielāko ieguldījumu novada sporta dzīvē pērn devis veloklubs «Livalo». Noorganizētas velosacensības «Rožupes velotūre 2010», Līvānu velokross un novada čempionāts, velosacensības izglītības darbiniekiem un Mobilitātes nedēļā, kā arī uzsākta dalība populārākajos kalnu riteņbraukšanas seriālos «SEB MTB Maratons» un «TREK Philips Maratons».

Par Gada sporta paraugu atzīts Vladimirs Polakovs, kurš veterānu sporta spēlēs guvis augstus sasniegumus trīsdesmitgadsimā. Viņa raksturo sportista Maikla Felpa teiktais: «Manuprāt, viss ir iespējams, līdz tu pietiekami par to domā un velti tam darbu un laiku. Domāju, ka patiesībā prāts visu kontrolē. Tu nedrīkst nekā ierobežot. Jo vairāk tu vēlies, jo vairāk tu dabu gatavu.»

Par sportiskāko novada ģimeni atzīta Māsānu ģimene. Tās iecienītais sporta veids ir vieglatlētika. Jānis gūst panākumus mešanas disciplīnās. Pērn izcīnītas četras medaļas, divas no tām — zelta. Dzīvesbiedre Vija savu medaļu pūru ir papildinājusi ar divām bronzas medaļām 100 metru skrējienā. Dēli Raitis un Kristaps ir daudzcīņnieki, abiem pērn sasniegti septiņi personīgie rekordus.

Gada entuziasti ir Andrejs Bondarevs. Vieglatlēts — vidējo, garo un supergaro distanču skrējējs, kurš skrīen pa stadionu, šoseju, pa smiltīm, pa bezceļu, sākot ar 800 metriem un līdz pat 42 195 metriem. Pērnā gada lielākais sasniegums ir izcīnītā trešā vieta skrīšanas kopvērtējumā sacensībās «Sportlat balva 2010» V 30 grupā.

Nominācija «Par ciņas gribru» piešķirta Ivaram Bikauniekam un Valdim Leitīņam — sportistiem ar īpašām vajadzībām, kuru pamatsporta veids ir sēdvolejbols. Laika gaitā sevis pilnveidošanai apgūti arī citi sporta veidi. Valdis ir pievērsies novusa spēlei. Ar katru turnīru rezultāts tiek uzlabots. Ivars nodarbojas ar skrīšanu. Izcīnītas pirmās godalgotas vietas skrījienos Daugavpilī un Jēkabpilī.

Par Gada mecenātiem atzīti Jānis Klauz, Edgars Lazdāns un SIA «Līvānu

kūdras fabrika».

Nominācijā «Sporta aktīvis» nominēti Inga Pastare, Mārtiņš Vucenlāzdāns, Viktors Pilščikovs, Pēteris Romanovskis, Maija Kulakova, Anna Ivbulē, Terēze Rubēne, Solvīta Ziemele, Jānis Bikšis, Māris Grīgalis, Svetlana Kulgaļeva, Jānis Magdaļenoks, Ilmārs Visockis, Vjačeslavs Grigorjevs, Vita Školina, Jānis Māsāns, Vladimirs Polakovs, Pastaru ģimene, Juris Sņiķers.

Pērnajā gadā Līvānu novads ne tikai paplašināja teritoriju. Jaunpievienotie pagasti ar saviem resursiem un sportiskajām tradīcijām bagātināja tā sporta dzīvi. Sportistu gada ballē tika piešķirtas nominācijas: «Iespējas» — Līvānu novada domei, «Atmoda» — Rudzātu pagasta pārvaldei, «Ieguldījums» — Jersikas pagasta pārvaldei, «Atbalsts» — Sutru pagasta pārvaldei, «Tradīcijas» — Rožupes pagasta pārvaldei, «Olimpiskās rezerves» — Turku pagasta pārvaldei.

Sporta sponsoru nominācijas ieguva SIA «Z - Light», SIA «Biotekniskā rūpniecība», zemnieku saimniecība «Čiekuriņi», uzņēmumi «Minox», «Paula - 3», «Rauņa», «Saltums 2», «Adugs», «Vamari L», «Daugulis un Co», kā arī Marika Rudzītē-Griķe, Juris Iesalnieks.

Demogrāfiskā statistika 2010. gadā

Jaundzimušo skaits — ar mazām izmaiņām

2010. gadā Līvānu novadā piedzimuši 84 bērni (2009. gadā — 86) — 40 zēni un 44 meitenes. Jersikas pagastā piedzimuši deviņi, Rožupes — septiņi, Rudzātu — divi, Sutru — divi, Turku pagastā — astoņi, Līvānu pilsētā — 56 bērni.

Populārākie vārdi zēniem: Aleksandrs, Gustavs, Daniels; meitenēm — Anastasija, Loreta. Retāk sastopamie vārdi: Makss, Marsels, Samuēls, Martins, Aleksa, Raima, Krista, Simona, Arita, Melānija. Trīs bērniem doti divi vārdi: Emīls Maksim, Markuss Juris, Markuss Dominīks.

33 ģimenes sagaidījušas savu pirmo jaundzimušo, 32 ģimenēs piedzimis otrais bērniņš, 13 vecākiem — trešais mazulis, ceturtais bērns — vienā ģimenē, piektais — vienā ģimenē, sestais — vienā ģimenē, septītais bērns — trijās ģimenēs.

Likumīgā laulībā dzimuši 56 bērni, bet faktiskā ģimenē — 28 bērni. Bez ziņām par tēvu sastādīti seši dzimšanas reģistri. Viena ģimene sagaidījusi dubultu prieku, jo vecākiem piedzimušas dvinītes.

Visvairāk — 13 — bērnu reģistrēts augustā, vismazāk — trīs — septembrī.

Visjaunākajai māmiņai bija 18 gadi, visdromīgākajai — 44 gadi.

Viens bērniņš adoptēts uz ārzemēm. Pamatojoties uz tiesas spriedumu, papildināts viens dzimšanas reģistrs.

Precas ar savējiem un ar ārzemniekiem

Pērn novadā noslēgtas 36 laulības (tajā skaitā piecas — baznīcā). 2009. gadā reģistrēti 40 pāri. Pirmajā laulībā stājušies 30 vīrieši un 27 sievietes, otrajā — seši vīrieši un deviņas sievietes. Visvairāk reģistrētas laulības augustā — deviņiem

pāriem. Latvijas iedzīvotājiem piecas laulības reģistrētas ar ārzemniekiem (Indijas, Ukrainas, Vācijas un diviem Lietuvas pilsoņiem). Reģistrēts viens pāris, kur vienam no laulātajiem nebija 18 gadu. Saņemtais laulības reģistrācijas izsludināšanas laiks — vienam pārim.

Zelta kāzās sumināti 11 pāri: Līvānus pilsētā — astoņi pāri, Rožupes pagastā — divi, Turku pagastā — viens pāris.

Devušies mūžībā

2010. gadā Līvānu novadā nomiruši 229 cilvēki (2009. gadā — 193). Līvānu pilsētā atvadas teiktas 127, Jersikas pagastā — 19, Rožupes — 22, Rudzātu — 13, Sutru — 10, Turku pagastā — 21. Miršana reģistrēta arī 17 cilvēkiem no citiem novadiem. Miris 121 vīrietis un 108 sievietes. Vecuma grupā no 11 līdz 20 gadiem

miris viens cilvēks, no 31 līdz 40 — trīs vīrieši, no 41 līdz 50 — 18 vīrieši un viena sieviete, no 51 līdz 60 — 21 vīrietis un 10 sievietes, no 61 līdz 70 — 30 vīrieši un deviņas sievietes, no 71 līdz 80 — 33 vīrieši un 36 sievietes, no 81 līdz 90 — 12 vīrieši un 42 sievietes, no 91 līdz 100 gadiem miruši trīs vīrieši un 10 sievietes.

Nāves cēloņu ziņā pirmo vietu ieņēma sirds un asinsvadu slimības, tās konstatētas 91 gadījumā. Veža intoksācija kapā novedusi 40 cilvēkus, alkoholisms — astoņus, nelaimes gadījumi — 15 aizgājēju. Reģistrēti trīs pašnāvības gadījumi un viena slepkavība.

61 gadījumā par cēloni miršanai bija citas slimības.

Statistikas ziņas sagatavotas pēc Līvānu novada dzimstarakstu nodaļas sniegtās informācijas.

Lappusi sagatavoja L. Rancāne

PREIĻU NOVADĀ

Raīņa bulvāra koki — speciālista vērtējumā

Pašvaldībā saņemts Daugavpils universitātes Sistemātiskās bioloģijas institūta bioloģijas zinātnu doktora Pēteris Evarta-Bundera pētījums «Preiļu pilsētas Raīņa bulvāra alejas apstādījumu dendroloģiskā inventarizācija un apsaimniekošanas pasākumu rekomendācijas».

«Novadniekā» jau rakstījām, ka pagājušā gada oktobrī Preiļos tika veikta Raīņa bulvāra apstādījumu augošo koku dendroloģiskā inventarizācija. Tā bija nepieciešama, lai noskaidrotu, cik vērtīgi un veselīgi koki, vai tie ir droši, jo pērnā gada augusta vētras laikā vairāki tika nolauzti. Tobrīd kļuva skaidrs, ka veco liepu stumbri ir satrunējuši, tāpēc tās kļuvušas bīstamas cilvēkiem un ēkām.

Izpētīti visi bulvāra koki

Dendroloģijas speciālists novērtēja koku veselības stāvokli, piemērotību ielu apstādījumiem. Lielāko izmēru koki veiktā stumbra veselības stāvokļa pārbaude, izmantojot tā saukto Preslera svārpstu, lai noteiktu stumbra dzīvās koksnes daļas biežumu. Visbeidzot tika izstrādātas arī rekomendācijas apstādījumu apsaimniekošanai ilgstošā laika periodā.

Bulvāra apstādījumos apsekoti 129 koki. Aleja ir pilsētas vēsturiskās apbūves un kultūrvēsturisko pieminekļu kompleksa neatņemama sastāvdaļa. Visticamāk, koki stādīti ap 1826. gadu, ierīkojot parku. Ņemot vērā apstākli, ka praktiski visi koki ir ar vairāk vai mazāk attīstījušos stumbrā trupi, pēc koku gadskārtām precīzu ve-

cumu noteikt nevar. Aleja sākotnēji veidota kā parastās liepas divu rindu aleja. Vēlākos gados bojā gājušie koki aizstāti ar jauniem stādījumiem, kur bez parastās liepas izmantotas arī citas viņējās koku sugas — āra bērzs, parastā kļava, parastais osis, parastais ozols un citi. Patlaban alejā aug koki ar dažādu vecumu.

Vēsturiskās liepas ir bīstamas

No sākotnējiem lieliem izmērus sasnēģajiem kokiem saglabājušās vairs tikai 20 liepas (aptuveni 15%), galvenokārt ar zemu vai vidēju vitalitāti. Šajā sakarā dendrologs uzskata, ka nevar runāt par saglabājušos sākotnējo muižas aleju, bet tikai atsevišķiem tās fragmentiem. Praktiski visi šie koki ir ar vairāk vai mazāk attīstījušos stumbrā un sakņu trupi, un ir nepieciešams risināt jautājumu par šo koku novācšanu.

Astoņas no alejā sākotnēji stādītajām parastajām liepām ir sasnēģušas valsts noteiktos dižkoku izmērus. Noteikumi paredz, ka parastā liepa par valsts nozīmes dižkoku tiek uzskatīta tad, ja tās stumbra apkārtmērs 1,3 metru augstumā no sakņu kakla sasniedz vai pārsniedz 3,5 metrus. Tikai trim no minētajiem dižkokiem nav nepieciešami steidzami apsaimniekošanas darbi, citi — vai nu atmiruši, vai arī nopietni apdraud cilvēku un ēku drošību. To liktenis skaidrs — tie nav saglabājami.

Nozāģēto vietā — jaunus kociņus

Tā kā dažādos laikos bojā gājušās sākot-

nējās liepas aizstātas ar ošiem, bērziem, kļāvām, tas, pēc speciālista domām, rada nevienmērīgu alejas kopainu un neatbilst sākotnējai alejas izveides iecerei. Tomēr jāņem vērā apstākļi, ka mūsdienās aleja pilda pavisam citu — pilsētas centra apstādījumu — funkciju. Tādēļ šāds alejas nevienmērīgums ir pieļaujams un būtiski netraucē stādījumus uzvert kā vienotu pilsētvides apstādījumu ainavas elementu.

Pašvaldības atbildīgo institūciju uzdevums tagad ir veikt alejas apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumus, jāturpina rekonstrukcijas darbi, bīstamos kokus pakāpeniski aizstājot ar jauniem liepu stādījumiem. Saglabājamas tikai relatīvi veselīgākās oriģinālās alejas liepas, kurām dzīvā koksne ārējā daļā ir vismaz 15 — 20 centimetrus bieza. Sevišķi bīstami ir koki, kuriem dzīvā koksne saglabājusies tikai aptuveni piecu centimetru biezā slānī. To izvākšana būtu jārisina steidzamā kārtā. Tas attiecas arī uz atsevišķām liepām, kas sasnēģušas valsts noteiktos dižkoku izmērus.

Vadoties pēc 2003. gadā izstrādātajām Raīņa bulvāra apsaimniekošanas rekomendācijām, sākotnēji stādīto parasto liepu vietā pieļaujams un pat ieteicams stādīt viena veida un lieluma Holandes liepas vai platlapu liepas, kas ir izturīgākas pilsētas apstākļos un vieglāk panes vainagu veidošanu. Jāizvēlas liepu dižstādi, kuriem stumbra apkārtmērs 1,3 metru augstumā sasniedzis aptuveni 20 centimetrus. Šādā veidā varētu panākt alejas kā vienota pilsētvides ainavu elementa kopiespaidu iespējami ātri.

Jāiztiek bez ošiem

Alejā stādītais parastais osis pēdējā laikā visā Latvijas teritorijā slimo ar bīstamu vīrusu infekciju, kā rezultātā kokiem pakāpeniski nokalst galvenie zari un tie iet bojā. Lai gan Raīņa bulvāri šī slimība nav konstatēta, tomēr, zinot apstādījumu situāciju, plānojot apstādījumus ilgstošākam laika periodam, šī koku suga nav saglabājama un aizstājama ar liepu sugām.

P.Evarts-Bunders iesaka, ka jāizvēlas no nepiemērotu stādu iegādes. Jāizvēlas Latvijas izcelsmes stādus ar labu ziemcietību, jo Latvijas dienvidaustrumu daļas teritorijā ir ar viskontinentālāko klimatu un viszemākajām negatīvajām temperatūrām ziemā.

Starp jauniem alejas stādījumiem var plānot dekoratīvo košumkrūmu rindu stādījumus — dažādas spireju šķirnes un hibrīdus, spožo klīteni, neistos jasmīnus un citus. Stādījumi kompensēs sākotnēji sadrumstaloto alejas kopainu, kas izzudīs, jaunie koki pieaugot. Pēc vairākiem gadiem alejas koku vainagi sakoplos un saslēgsies, noņēnojot un nomācot krūmu stādījumus. Tad dekoratīvītāti zaudējušos stādus varēs izņemt.

Tālāk nākotnē alejas saglabāšanas un apsaimniekošanas jautājumi risināmi. Preiļu pils parka — valsts nozīmes kultūras pieminekļa — saglabāšanas un aizsardzības kontekstā. Tomēr jāpievērš uzmanību pilsētvides apstādījumu koncepcijai, stādīt un vērtējot apstādījumu kokus no iedzīvotāju un apkārtejo ēku drošības, kā arī ainaviskuma un dekoratīvītātes viedokļa, noslēgumā uzsvē dendrologs.

AGLONAS NOVADĀ

Apstiprināts pasākumu plāns svētkiem Aglonā 2011. gadā

11. janvāri Ministru kabinets pieņēma rīkojumu par valsts nozīmes pasākumiem starptautiskas nozīmes svētvietā Aglonā un to nodrošināšanas un drošības plānu 2011. gadam. To izstrādājuši Tieslietu ministrijas (TM) speciālisti, informē TM Administratīvā departamenta pārstāve Laura Pakalne.

Kā teikts anotācijā, Rīgas arhibīskaps — metropolīts kardināls J.Pujats 2010. gada 3. marta vēstulē lūdza Ministru kabinetu atzīt ikgadējos Vissvētākās Jaunavas Marijas Debesīs uzņemšanas svētkus 2011. gadā par valsts nozīmes pasākumiem un piedalīties to norises izdevumu segšanā. Minēto svētku norises organizēšanai katoļu bazni-

cas Latvijā vadība pilnvaroja reliģisko organizāciju «Aglonas bazilikas draudze».

Draudze iesniedza svētku sagatavošanas un to norises izdevumu 2011. gada aprēķinu ar nepieciešamo finansējumu no valsts budžeta Ls 87 939 apmērā. Rīcības komiteja, izvērtējot tāmes pozīcijas, vienojās, ka 2011. gadā tiks atbalstītas tās pašas tāmes pozīcijas, kas 2010. gadā.

Līdz ar to rīcības komiteja par pamatotu uzskatīja valsts budžeta finansējuma piešķiršanu valsts nozīmes pasākumam starptautiskas nozīmes svētvietā Aglonā 2011. gadam ne vairāk kā 2010. gada piešķirtā finansējuma apmērā, proti, **Ls 78 432**. Finansējums ir piešķirts šādām ministrijām: Tieslietu ministrijai — Ls 33 089, Iekšlietu ministrijai — Ls 17 661,

Veselības ministrijai — Ls 27 304 un Zemkopības ministrijai — Ls 378.

Rīcības komitejas 2010. gada 10. jūnija sēdē tika aktualizēts jautājums par papildus finansējuma piešķiršanas nepieciešamību dzeramajam ūdenim (ko varētu izsniegt Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests) Ls 4199,85 apmērā, Zemessardzes dienesta uzdevumu izpildei (sabiedriskās drošības un kārtības nodrošināšanai) svētku laikā Ls 3418,20 apmērā, kā arī notekūdeņu pārsūkņēšanas un kanalizācijas sistēmas un santehniko ierīču nepārtrauktas darbības garantēšanas nodrošināšanai Ls 19 766 apmērā.

Tika izstrādāts informatīvais ziņojums par papildu nepieciešamajiem finanšu līdzekļiem valsts nozīmes pasākumu

starptautiskas nozīmes svētvietā Aglonā 2011. gadā nodrošināšanai, kas tika izskatīts Ministru kabineta komitejas 2010. gada 18. oktobra sēdē. Taču papildu finansējuma piešķiršanu neatbalstīja.

Svarīgi, ka svētki 2011. gadā iekrīt nedēļas nogalē, kas rada papildus risku, ka svētkus apmeklēs daudz cilvēku. Līdz ar to iesaistītajām institūcijām — Valsts policijai, Katastrofu medicīnas centram, valsts aģentūrai «Sabiedrības veselības aģentūra», Pārtikas un veterinārā dienesta Nacionālajam diagnostikas centram, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam — būtu papildus uzmanība jāpievērš pasākuma drošībai.

Ar rīkojuma projektu iespējams iepazīties Ministru kabineta mājas lapā.

Pie piemiņas uguns-kura atvērs barikāžu dalībnieku atmiņu lādes

Pieminot 1991. gada janvāra barikāžu laiku, sestdien, **22. janvārī, pulksten 13.00** Aglonas kultūras centrā notiks barikāžu 20 gadu atceres pasākums.

Janvāris pirms 20 gadiem daudziem Latvijas iedzīvotājiem vienmēr paliks atmiņā kā vienotības un kopīgu mērķu laiks. Laiks, kad cilvēki vienojās drosmīgā rīcībā par brīvu Latviju. Kā informē Aglonas novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Zane Ločmele, atceres pasākumā tiks sumnāti barikāžu dalībnieki no novada pagastiem. Pie kultūras centra tiks iedegts piemiņas ugunskurs un atvērtas aculiecinieku — barikāžu dalībnieku — atmiņu lādes.

Pasākuma organizatori — Aglonas kultūras centrs, Aglonas novada uzņēmējdarbības atbalsta centrs un biedrība «Dorbs i ziņēiba» — iecerējuši dalībniekus cienāt ar karstu zupu. Par možu garu un muzikālo noskaņojumu rūpēsies Romualds Kairāns.

Ieviesīs dokumentu vadības sistēmu pašvaldībā

Līdz šī gada jūlija beigām novadā paredzēts īstenot projektu dokumentu vadības sistēmas ieviešanai, informē pašvaldības sabiedrisko attiecību speciāliste Zane Ločmele.

Lai uzlabotu Aglonas novada pašvaldības administratīvās spējas, kopš janvāra pakāpeniski tiek ieviesta lietvedības dokumentu aprites un elektronisko dokumentu vadības sistēma «Namejs». Izmantojot jauno sistēmu, varēs veikt dokumentu izstrādi, reģistrāciju, saskaņošanu, apstiprināšanu, saņemšanu, nosūtīšanu, arhivēšanu un jebkuru izrietošo darbību dokumentēšanu, kā arī darba uzdevumu veidošanu, uzdošanu un izpildes kontroli elektroniskajā vidē.

Papildus sistēmu varēs izmantot sadarbības nodrošināšanai ar integrācijas vidi, dokumentu aprites nodrošināšanai starp organizācijām un e-pakalpojumu saņemšanas atbalstam. Dokumentu aprites sistēmu novadā ievieš akciju sabiedrība «RIX Technologies». Pērnā gada 14. decembrī norisinājās arī apmācības par elektronisko pakalpojumu pieejamības nodrošināšanu Aglonas novadā. Mācību laikā lietotāju atbalsta centra vadītāja Egija Lasmāne domes, pagastu pārvalžu un iestāžu darbiniekus iepazīstināja ar dokumentu vadības sistēmas «Namejs» galvenajiem elementiem un dokumentu aprites darbības principiem.

Īstenojot projektu, tiks veicināta

efektīva un sabiedrības vajadzībām atbilstoša publiskās pārvaldes pakalpojumu sniegšana elektronisko pakalpojumu jomā Aglonas novadā, rosināta to izmantošana iedzīvotāju un uzņēmēju vidū, uzlabojot šo pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, vienlaicīgi veicinot iedzīvotāju kompetences paaugstināšanu IKT lietošanas jomā. Projekta gaitā vēl tiks organizētas arī iedzīvotāju 32 stundu apmācības par e-pakalpojumiem, tiks izdoti bukleti «Elektronisko pakalpojumu pieejamība Aglonas novadā». Projekta kopējās izmaksas ir 27 637,55 latī, tajā skaitā 85% ir Eiropas Sociālā fonda finansējums, 3,74% — valsts budžeta nauda, bet atlikušie 11,25% — pašvaldības līdzfinansējums.

Noslēdzies Roberta Mūka piemiņai veltītais radošo darbu konkurss

Sākums 1. labpusē

Konkursa dalībniekus iepriecināja arī Rēzeknes Augstskolas studiju prorektore Angelikas Juško-Štekeles teiktie atzinības vārdi un pasniegtās balvas. Augstskolas žūrija visus piecus gadus ir piedalījusies konkursa darbu vērtēšanā. Šogad īpašās augstskolas balvas tika pasniegtas 13 skolēniem.

Katru gadu bijušā Preiļu rajona novada skolēnu darbus izvērtē un savu simpātiju balvas dāvina Preiļu Nevalstisko organizāciju centrs un biedrība «Preiļu rajona partnerība». Sava novada skolēnu darbus ikreiz vērtē arī Riebiņu novada dome. Pašvaldības balvas pasniedza novada izglītības darba koordinatore Evelīna Visocka. Jau otro gadu konkur-

santiem simpātiju balvu dāvināja ģimenes ārste Margarita Krole. Galēnu pamatskolas jaunie literāri saņēma arī balvas no zemiņu saimniecības «Dūkstes». Marta Binduka Galēnu kultūrvēstures biedrības vārdā teica paldies visiem, kas sagādāja balvas uzvarētājiem.

Bez balvām nepalika neviens konkursa dalībnieks, tāpēc rīkotāji sacīja pateicības vārdus atbalstītājiem — Riebiņu novada domei, Latvijas Grāmatizdevēju asociācijai, SIA «Salang - P», veikalu tīklam «Maxima», SEB bankai, Swedbankas Preiļu nodaļai.

Kad balvas bija sadalītas, visi tika aicināti pie tējas galda, ko sarūpēt palīdzēja Riebiņu novada dome, veikals «Oga» un akciju sabiedrība «Latgales piens».

Marta Binduka atzinīgus vār-

dus veltīja arī visiem konkursa dalībniekiem par gaišajiem, siltajiem, mīlestības cauraustajiem darbiem, pedagogiem — par bērnu iedrošināšanu, konsultēšanu un ieguldīto darbu. Pateicība pienācās arī Galēnu pamatskolas pedagogiem, tehniskajiem darbiniekiem, skolēniem, Galēnu kultūrvēstures biedrībai par ieguldīto darbu tik plaša pasākuma organizēšanā.

Ciemiņus priecēja arī folkloras kopas «Vydsmuiža» uzstāšanās. Visi kopā noskatījās dokumentālu filmu par maizes cepēju Tēklu Mičuli no Galēniem. Filmu pirms 18 gadiem uzņēma kultūras darbinieks Voldemārs Ivdris.

Konkursa rīkotāji nezaudē cerības, ka arī šogad ar visu kopiņu spēkiem izdosies organizēt šādu pasākumu novadnieka Ro-

berta Mūka piemiņai. Robertam Mūkam 14. janvārī apritēja 88 gadi kopš viņa dzimšanas dienas. Viņš piedzima pagasta rakstveža Miķeļa Avena ģimenē. Dzīves ceļš Robertu aizveda uz Maltu, Dricāniem, Sakstagalu, Rīgu, bet Otrā pasaules kara gaitas — uz Vāciju, Beļģiju, ASV. Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas Roberts Mūks atgriezās dzimtenē un dzīvoja Rīgā līdz pat aizīšanai viņšaulē 2006. gada 4. janvārī. 28. janvārī urna ar izcilā novadnieka pelniem tika apbedīta Galēnu kapsētā. Toreizējā Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga līdzjūtības vārdos pauda, ka izcilā domātāja Mūja «devums ir nezūdošs un īpaši vērtīgs ar to, ka tas ir tilta cēlājs starp dažādām domāšanas tradīcijām, viņa darbi ir bijuši un paliek stabila vērtība,

pie kuras lasītājs reiz pienācis, var vienmēr atkal atgriezties un ļauties domu dziļumam. Šis pasaules prāts ar savu plašumu un dziļumu guva atbalsi un atzinību Latvijā un daudzās citās zemēs.» Pēc Roberta Mūka nāves viņa atraitne Elza Avens Galēnu pagastam novēlēja bagātu un daudzveidīgu mantojumu: Roberta Mūka darba kabineta iekārtu, rokrakstus, iespieddarbus, daļu bibliotēkas, personīgās mantas, daļu no budu kolekcijas, pīpes, mākslas priekšmetus. Lai saglabātu, pētītu un popularizētu Roberta Mūka piemiņu un literāro mantojumu, ik gadus Galēnu kultūrvēstures biedrība, Galēnu pamatskola un Riebiņu novada dome izsludina Vislatvijas skolu jaunatnes radošo darbu konkursu.

Sagatavoja L.Rancāne

Izstādē «Ziemassvētku atskaņas» piparkūku mājiņas

Preiļu galvenās bibliotēkas bērnu literatūras nodaļā skatāma oriģināla izstāde «Ziemassvētku atskaņas» — Saunas pagasta iedzīvotājas Annas Konstantīnovas gatavotās piparkūku mājiņas.

Jau par tradīciju kļuvis, ka Annas kundzes mājās pirms Ziemassvētkiem vairākas dienas smaržo pēc piparkūkām. Čaklā saimniece cep dažādas formas piparkūkas, no kā vēlāk tiek veidotas mājiņas, kā arī dažādas figūras, kas papildina mazos pasaku namiņus. Katra mājiņa atšķiras ar oriģinalitāti, bet tās gatavošana prasa lielu pacietību un izdomu. Anna ir piecu mazbērnu vecmāmiņa, tāpēc piparkūku cepšanā un rotāšanā piedalās ne tikai mazbērni, bet arī viņu klasesbiedri. Pēc tam izdekorētās daudzkrāsainās mājiņas tiek dāvinātas katrai Salas pamatskolas klasei, bez tam skolēniem tiek arī piparkūkas, ar ko panaškēties. Šogad pēc Salas pamatskolas iniciatīvas burvīgie namiņi nonāca bibliotēkā Preiļos, lai par tām varētu papriecāties gan mazo, gan pieaugušo skatītāju lielāks pulks.

Piparkūku mājiņu izstādē būs skatāma līdz janvāra beigām, stāstīja bērnu literatūras nodaļas vadītāja Vilhelmīne Jakimova. Tā sasauca ar otru ziemas tematikai veltītu izstādi — bērnu zīmējumiem par ziemu. Bet 28. janvārī tiks atklāta vēl viena ziemas izskaņai veltīta izstāde ar pirmsskolas izglītības iestādes «Pasaciņa» audzēkņu zīmētajiem cimdīņiem.

L.Rancāne

● Piparkūku mājiņas, kas skatāmas izstādē Preiļu galvenās bibliotēkas bērnu literatūras nodaļā, patīk mazajiem lasītājiem, bet viņu māmiņām dod jaunus idejas, kas varētu noderēt nākamajiem saulgrīžiem. Foto: A.Šņepsts

Lauku tūrisms — vērsts uz kvalitāti, dabu un kultūrvēsturi

Latvijas Lauku tūrisma asociācija, vērtējot pagājušā gada zīmīgākās tendences lauku tūrismā, atzīst, ka būtiskākais ir kvalitāte — kvalitatīvs, profesionāls un aizraujošs stāsts par vērtībām, pārvēršot konkrētā produktā to, kas tradicionāli tiek minēts kā Latvijas tūrisma resursi — daba un kultūrvēsture.

«Lauku ceļotājs» kopā ar Eiropas lauku tūrisma federāciju Eurogites un partneriem — lauku tūrisma asociācijām no Bulgārijas, Slovēnijas, Grieķijas un Spānijas noslēdza ES projektu QUALITOOL, kurā izveidoja ērtu, praktisku interneta apmācības līdzekli lauku tūrisma saimniekiem. Projekta partneri apko-

poja pozitīvus un negatīvus piemērus, kas skaidro Eurogites kvalitātes kritērijus. Šie kritēriji ir vienīgais pieturas punkts ceļotājiem, lai zinātu, kāds ērtību līmenis viņus sagaida lauku tūrisma mītnēs Eiropas valstīs. Projektā veikta arī klientu aptauja, lai iegūtu informāciju par to, kāds lauku tūrisms vajadzīgs ceļotājiem. Aptaujā piedalījās respondenti no 55 valstīm, to vidū arī no Latvijas, Lietuvas un citām.

Aktīvas brīvdienas pievilcīgā vidē

Ar lauku tūrisma respondentiem visvairāk saistās aktīvas brīvdienas (izjādes, velobraukšana, pārgājieni — 19%) un naktsmitne ar brokastīm vai istaba lauku mājā (18%). Līdzīgu novēr-

tējumu gūst arī lauku saimniecība ar mājdzīvniekiem (17%).

Jautājos, kas liek uzskatīt kādu apmešanās vietu par «kvalitatīvu un atbilstošu cenai», visaugstāk tiek novērtēta pievilcīga apkārtnē vide — gandrīz 70% aptaujāto šo kritēriju novērtē kā pašu svarīgāko vai otru svarīgāko.

Vēlas draudzīga saimnieka klātbūtne

Lūdzot novērtēt brīvdienas apmešanās vietas izvēli, tika piedāvāti 19 faktori, sākot ar mitnes atrašanās vietu un beidzot ar interneta pieejamību. Visbūtiskākā lomu ieņem dabas un ainavas pievilcība, nākamie svarīgākie — cenu līmenis, informācijas par mitni pilnvērtība un uzticamība. Augstu novērtējumu saņem mit-

nes komforta līmenis un istabu iekārtojums

Nozīmīgākais iespaids, ierodoties apmešanās vietā, pārlicenoši lielākās daļas respondentu vērtējumā ir draudzīga un personiska saimnieku klātbūtne, labvēlīga personāla attieksme. Gandrīz tikpat augstu klienti novērtē to, vai esošā situācija atbilst iepriekšējai reklāmai.

Lai brīvdienas pavadošana būtu veiksmīga, nozīmīgi aspekti respondentiem šķiet drošības sajūta, personāla un servisa iztīcāmība, apkārtnē esošo apskates objektu un aktivitāšu daudzums. Jāņem vērā arī tādi aspekti kā lauku dzīves un paražu autentiskums, vietējo iedzīvotāju viesmīlība un iespēja iegādāties vietējos produktus.

Latvijā ir ērtas gultas

Bijuši ar vairāki interesanti secinājumi. Lai gan pastāv minimālās prasības, kas visās valstīs lauku tūrismā ir apmēram vienā līmenī, tomēr kvalitātes kritēriju izpratne un interpretācija dažādās valstīs ir atšķirīga.

Latvijas lauku tūrisma mītnu kvalitāte ir laba tehniskā ziņā — ērtas gultas, labi iekārtotas telpas. Tagad uzmanība jāpievērš citiem kvalitātes aspektiem — ēdiens, apkalpošana, profesionāli sagatavots un interesants papildus piedāvājums atbilstoši dažādām interesēm — svinības, aktīva atpūta, dabas izziņa, vēsture, tradīcijas, informācija un tā tālāk.

L.Kirillova

Pret gripu — ar nopietnību

Gripas epidēmijas Latvijā vēl nav, tomēr vīruss ir sācis cirkulēt, atzīst ģimenes ārsti, kuru prakses ir Rīgas centrā, tomēr no kolēģiem saņemti signāli par slimniekiem Ventspils un Kuldīgas pusē. Mediķi uzskata, ka Rietumlatvijā lipīgā slimība, visticamāk, ieradusies ar kuģu pasažieriem no Zviedrijas.

Divi pirmie gripas gadījumi Latvijā tika konstatāti decembra sākumā. Šī gada pirmajā nedēļā slimoja 78 no katriem 1000 iedzīvotājiem, apstiprināja Latvijas Infektoloģijas centra direktore Baiba Rozentāle. Par epidēmiju varētu runāt, ja nedēļas laikā būtu 100 saslimušo uz 100 000 iedzīvotāju. Šogad ir absolūti normāls gads, sacīja Baiba Rozentāle.

Gripa ir sezonāla slimība, visbiežāk vīruss Latvijā sāk cirkulēt ziemas mēnešos — janvārī, februārī, martā. Pērn pasaule gan saslimstībai ar gripu sekoja ar īpaši saasinātu vērbu: bija parādīties jauns vīrusa apakštīps — A (H1N1) vīruss, kuru cilvēki dēvē par cūku gripu. Pirmais gripas vilnis bija 2009. gadā vasarā. Latviju skāra tikai otrais, kas sākās oktobrī un maksimumu sasniedza novembrī.

Epidēmijas mērogu gripa šogad jau ieguvusi piecās Rietumeiropas valstīs — Francijā, Izraēlā, Luksemburgā, Ukrainā un Īrijā. Paaugstināta gripas vīrusa cirkulācija ir arī Beļģijā, Nīderlandē, Vācijā, Dānijā un Lielbritānijā. Divām trešdaļām slimnieku Lielbritānijā ir konstatēts A (H1N1) tipa un trešdaļai — B tipa vīruss. Arī Latvijā šogad vairāk izplatīts cūku gripas apakštīps: 85 procenti no gripas gadījumiem ir A (H1N1). «Vakcinēto ir maz un pretvīrusu preparāti ir dārgi — ap 20 latu, tos atļauties var reti kurš,» ģimenes ārsts Andris Baumanis Rīgā izteic bažas, ka cilvēki gripai nav pietiekami sagatavoti. Pret gripu nevajadzētu izturēties viegli,

prātīgi, uzsver Baiba Rozentāle. Tā nav parasta saaukstēšanās, kā cilvēki mēdz dēvēt vīrusu izraisītās saslimšanas. Gripas vīruss, kura galvenā vairošanās vieta ir augšējie elpceļi, bojā sīkos asinsvadus, kas lielā mērā nodrošina skābekļa un ogļskābās gāzes apmaiņu organismā. Līdz ar to audos veidojas skābekļa bads. Pret to visjutīgākās ir galvas smadzenes, sirds muskulis un plaušas.

Smagas gripas laikā sīkajos asinsvados veidojas trombi, asinsvadu sienāžas paplašinās, var rasties asinsizplūdumi. Visbiežākā gripas komplikācija ir plaušu karsonis, var būt arī strutaini deguna blakusdobuma un vidusauss iekaisumi, arī sirds muskuļa iekaisums miokardīts.

«Gaisa pilieni infekcijas efektīvi var regulēt tikai vakcinējoties,» uzskata Baiba Rozentāle. Pirmkārt, jāvakcinē riska grupas: cilvēki ar sirds asinsvadu, plaušu, nieru slimībām un cukura diabētu, bērni līdz divu gadu vecumam un cilvēki, kas vecāki par 65 gadiem. Lielbritānijā vakcinēti ir 40 — 70 procenti no riska grupas pacientiem, bet Latvijā ziemā tikai trīs procenti.

Kāda ir gripa, un kā pret to cīnīties

✓ Par gripu liecina ļoti strauja temperatūras paaugstināšanās, klepus un iesnas, kakla sāpes, galvas sāpes un drebuļi.

✓ Imunitāti, tas ir, spēju pretoties konkrētajam gripas tipam, var iegūt, to izslimojot vai vakcinējoties. Ja cilvēks nav nedz slimojis, nedz vakcinējies, visu nosaka nespecifiskā imunitāte — cik aktīvi mūsu organisms spēj cīnīties ar slimības ierosinātājiem.

✓ 95 — 98 procenti no gripas slimniekiem var ārstēties mājās. Ja slimība norit viegli, jādzē dzudz daudz šķidrums — divi un

pat vairāk litru dienā — jālieto C vitamīns, un infekcijas process apraujas.

✓ Vidēji smagas un smagas gripas gadījumā jāizmanto pretvīrusu līdzekļi — receptu medikamentu, kas aptur vīrusu vairošanos — osetamīrs pulvera veidā un zanamivīrs inhalāciju veidā. Zāles jāsak lietojot jo ātrāk, jo labāk — lai vīruss nesavairojas. Vēlāk par trešo slimības dienu šos medikamentus sākt lietot nav lielas jēgas.

✓ Ja temperatūra uzkāpj virs 38 grādiem, jālieto temperatūru pazeminoši preparāti: analģīns, tāilenols, paracetamols, bet ne aspirīns.

✓ Pēc slimošanas vajadzētu atturēties no fiziskas slodzes — tas var būt bīstami sirdij. Mūsu organisms ļoti labi zina: ja pēc slimošanas cilvēks jūtas noguris, tas ir signāls, ka aktivitātes jāsamazina.

«Diena»

Bērnodārzu audzēkņi pagaidām neslimo

Kāda situācija būs vēlāk, nezinām, bet pagaidām vīrusu slimības mūsu bērnodārziem met likumu, stāstīja Aglonas novada pirmsskolas izglītības iestādes vadītāja Valentīna Mihailova. Apmeklētība laba, mazie veseli. Protams, viss atkarīgs no turpmākās situācijas. Kad slimot sāk skolēni, vecāki, tad arī ģimenes mazākajiem locekļiem ir risks saslimt ar gripu un citām vīrusu slimībām. Bet pagaidām mazie aglonieši ik dienas dodas pastaigās svaigā gaisā, ēd zaļumus. Telpas tiek vēdinātas un dezinficētas. Mēs izdarām visu, kas no mums atkarīgs, lai bērnodarzā būtu veselīgi apstākļi, bet nevaram novērst to, ko bērni var iegūt, kontaktējoties ar citiem bērniem vai pieaugušajiem mājās, sabiedriskās vietās, teica vadītāja. Viņa arī

stāstīja, ka iestāde tagad esot dziļās sniega kupenās, jo pašvaldības norīkots darbspēks no bērnodārza jumiem tīrot sniegu.

Par apmeklētību nesūdzējās arī Preiļu novada pirmsskolas izglītības iestādes «Pasaciņa» vadītājas vietniece izglītības jomā Marija Spūle. Nedz gripa, nedz citas saaukstēšanās slimības masveidā bērnodarza audzēkņus neesot skārušas. Bērni ik dienas uzturas svaigā gaisā, ēdienkartē ir burkāni un āboli. Pašā ziemas vidū, februāra sākumā, bērnodarza filiālē «Auseklītis» tikšot atklāts baseins, kas mazajiem dos papildus iespēju norūdities.

Slimo pieaugušie

Pagājušajā nedēļā jūtami palielinājās apmeklētāju skaits, «Novadniekam» stāstīja ģimenes ārstes palīdzē Rīta Bulmeisterē Līvānos. Simptomi lielākoties vienādi — temperatūra, sāpoši kakli, klepus, iesnas. Īsti par gripu to nevarētu saukt, bez tam, lai noteiktu, ir vai nav gripas vīruss, analīzes jāstūta uz Rīgu. Bet tas, ka slimošana ar elpceļu slimībām vērsas plašumā, jūtam.

Arī ģimenes ārsts Preiļos Jānis Petrāns atzina, ka pagājušajā nedēļā palielinājies to cilvēku skaits, kas slimo ar akūtām respiratoru slimībām, taču gripas simptomi bijuši tikai diviem pacientiem. Uz pieņemšanu ik dienas ierodas 5 — 7 cilvēki, kas slimo ar vīrusu slimībām. Ārsts arī teica, ka par vakcinēšanos iedzīvotāji neizrāda interesi, kaut arī vairākām grupām — gados veciem, ar noteiktām slimībām sirgstošiem pacientiem ir paredzētas atlaides. Danteris ieteica vairāk ievērot veselīgu dzīves veidu — uzturēties svaigā gaisā, uz dzīvi skatīties ar humoru, labi izgulēties, baudīt garšīgus un vitamīniem bagātus ēdienus.

Mazie traumas visbiežāk gūst mājās

Mediķi negadījumus uzskata par vecāku nolaidības sekām

«Nekad neaizmirsīšu dežūru, kad ievēdā zidaini, kuram bija smaga durta brūce kaklā, asinis nāca ar strūklu, bija sadurts barības vads, traheja, bet vecāki paskaidroja, ka viņš uzkritis uz naža,» atceras Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Bērnu ķirurģijas klinikas vadītājs Aigars Pētersons.

Latvijā 85 procenti no visiem nelaimes gadījumiem, kuros traumas gūst bērni līdz piecu gadu vecumam, notikuši mājās. Piemēram, 2008. gadā ar galvas un ķermeņa sasitumiem, apdegumiem, lūzumiem, smadzeņu satricinājumiem un dažādām brūcēm slimnīcā nokļuvuši 834 zidaiņi. 2009. gadā 1300 bērni guvuši dažādas sasitumus un apmēram tikpat lūzumu, bet smadzeņu satricinājumus — vairāk nekā 600 bērnu, no tiem 110 — vecumā līdz četriem gadiem.

Apdegumu centrs virtuvē

«Katru gadu vairāki desmiti mazuļu aplaucējas, uzgāžot sev virsū verdošas kafijas un tējas krūzes. Tā kā bērna skatiens vērstas augšup, visvairāk cieš acis, seja, abas rociņas un krūtīs,» stāsta Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta direktora vietnieks katastrofu medicīnas jautājumos Mārtiņš Šics.

Maza bērna ķermenim šāda krūzīte nodara tādu pašu kaitējumu kā pieaugušam spainis vāroša ūdens. Iespēja aplaucēties palielinās, ja trauki ar karsto ēdienu vai dzērienu novietoti uz galdauta vai salvetes, kuras stūri maziņi var satvert un paraut. Jārēķinās arī ar to, ka viņa pirkstiņi satvers ikvienu vādu, kas nokarājas uz leju, traumējot sevi ar elektrisko tējkannu un citām nevēlamiem novietotām ierīcēm.

Bīstams objekts virtuvē ir arī gāzes plīts, tādēļ katlu un pannu rokturi jāpa-

griež tā, lai bērns tos nevarētu aizsniēgt. Vēl labāk — ēdiena gatavošanai izmantot plīts tālākos degļus. Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas neatliekamās medicīniskās palīdzības ārstē Lienīte Bergmane atceras kādu mazo pacientu, kas bija atvēris gāzes plīts cepeškrāsnis durvis, uzkāpis uz tām un uzgāzīs plīti sev virsū. Nereti pēc iekārotā garduma viņi cenšas uzrāpties pa ledusskapja plauktiem.

«Maziem bērniem garšas izjūta atstātās vēlāk, tādēļ viņi nejut sīvumu un rūgtumu, turklāt viņiem ir refleks visu, kas nonāk mutē, arī norīt,» skaidro Mārtiņš Šics. Tādēļ vecākiem tīrīšanas un spodrināšanas līdzekļi noteikti jānoglabā uz visaugstākajiem plauktiem, nekādā gadījumā limonādes pudelēs nedrīkst iepildīt kodīgas vielas, jo bērns tās var pagaršot.

Zilumi un puni bērniabā

Lienīte Bergmane stāsta, ka katru gadu vairāki simti mazuļu, kuri vēl neiet kājām, noveļas no divāna vai pārtināmā galda, kamēr māte vai tēvs sniedz pasākumus autiņbiksītēm vai kāda cita priekšmeta. «Līdz gada vecumam bērna «smaguma centrs» ir galva, tādēļ krītot tā cieš visvairāk. Traumas var būt ļoti smagas, pat asins izplūdumi smadzenēs un galvaskausa lūzums,» viņa bridina. «Ja bērns gulīnā vēl neceļas stāvus, tas var notikt kurā katrā brīdī, tādēļ tajā nedrīkst atstāt ne spilvenus, ne mīkstās rotaļlietas, uz kurām var pakāpties un pārvelties pāri margām.»

Gulīnās tuvumā nedrīkst brīvi nokarāties auklas, piemēram, no žalūzījām, kuras bērns varētu satvert un nejausī aptīt sev ap kaklu. Bet, kad bērniņš sāk celties stāvus, jābūt gultas malas polsterējumam, lai aizsargātu bērna galviņu.

Lienīte Bergmane atceras gadījumu, kad gadu veca mazuļa galva bija iesprūdis starp sienu un radiatoru. Ļoti bīstami ir blakus gulīnā novietot bērnam pare-

dzētus ķermeņa kopšanas līdzekļus vai medikamentus, piemēram, deguna pilienus, kas satur efedrīnu. Ja bērns tos izdzer, var rasties smagi sirds ritma traucējumi.

Arī rotaļlietām jābūt piemērotām bērna vecumam — bez šķautnēm, ašumiem un noskrūvējamām vai atlaužamām detaļām, ar kurām var aizrīties. Reiz kāda vecmāmiņa, nosēdinājusi mazuli uz podiņa, deva viņam padzerties ūdeni no pudelītes, kurai uzmaukts gumijas knupītis. Tas nomuka, un mazulis gāzoties ar pakausi atsītās pret asu koka rotaļklucīti — piramīdu, gūstot pakauša kaula lūzumu, atceras Mārtiņš Šics.

Šķēršļu zona — dzīvojamā istaba

«Nesen divgadīgs bērniņš guva smagu traumu, kad viņam virsū uzkrīta televizors, bet kādam citam vecāki jāva kāpelēt pa skapja atvilktnēm, līdz tas uzkrīta viņam virsū,» stāsta Lienīte Bergmane. Durvis un atvilktnes nav domātas rotaļām. Katru gadu ārsti sniedz palīdzību desmitiem mazuļu, kas saspieduši vai pat nocirtuši sev pirkstu galus. Ja dzīvojamā istabā ir kāpnes, kas ved uz otro stāvu, tās jānorobežo ar īpašu barjeru, bet mēbeļu asie stūri jāaplāķ ar veikalā pirktiem vai pašu darinātiem aizsargiem.

«Mazo nedrīkst celt uz palodzes, lai viņš māj atvadas tētīm vai mammai. Vēlāk viņš pats tur uzrāpsies un var izkrist, ja logs būs atvērts,» bridina ārste. Latvijā katru gadu vidēji 10 — 15 bērnu izkrit pa daudzstāvu namu logiem.

Paaugstinātas bīstamības objekti ir arī elektrības rozetes, kurās var iebāzt pirkstu, naglu vai matu sprādzi, gūstot dziļus plaukstu apdegumus. Mārtiņš Šics novērojis, ka pēdējo desmit gadu laikā gan elektrotraumu skaits samazinājies, jo modernās rozetes aprīkotas ar papildu drošību, turklāt daudzi vecāki izmanto arī

speciālos aizbāžņus. Taču mēdz būt gadījumi, kad gūst smagas traumas, «pagaršojot» bojātu elektrības vadu vai pagarinātāju, kas notīts ar košu izolācijas lenti.

Nevēri nolikt mātes vai omītes rokas somiņā bērni var atrast ne tikai konfektes, bet arī medikamentus, citus sīkus priekšmetus, kuri nereti nonāk nevis kuņģī, bet elpceļos, kas ir vēl bīstamāk, piemēram, reiz kādam bērnam elpošanas ceļos bija nonākusi adata. No baterijas, kurā ir sārmu saturošas vielas, bērns var gūt arī dziļus iekšējo orgānu apdegumus.

Lai māja tiesām kļūtu par drošāku vietu pasaulē, pēc bērna piedzimšanas vecākiem vajadzētu nomesties uz ceļiem un izrāpot to krustām šķērsām, lai saprastu, kur var notikt negadījumi, bet, mazajam pieaugot, pielāgot to viņa kustīgumam.

No kā baidās paši dakteri

Pieredzējušai ārstei, arī vecmāmiņai Lienītei Bergmanei visnedrošākās šķiet durvju aila iekārtas šūpoles, nenostiprinātas kāpnes un virtuve, kurā var atrast ne tikai sērkokus, bet arī limonādes pudelē ielietas kodīgas vielas. «Mans uzskats — vai nu bērns, vai suns,» viņa saka, piebilstot, ka bērniem līdz trīs gadu vecumam visbiežāk cieš galva un seja, kas atrodas vienā līmenī ar suņa zobiem.

«Ļāvu mazdēlam un mazmeitiņai piedurt pirkstiņu pie degoša sērkokciņa, vai krāsns durtiņām. Kamēr bērns nav izjutis sāpes, ko rada karstums, viņš nereaģēs uz pieaugušo brīdinājumiem: karsts, neaiztīc!» savā pieredzē dalās Mārtiņš Šics. Pie paaugstinātas bīstamības objektiem viņš pieskaita arī velosipēdus, kas piesietti pie sienas, un galdus ar praktiski neredzamām stikla virsmām, kurās bērns var ieskriet un savainoties.

«Latvijas Avīze»

Lappusi sagatavoja L.Rancāne

DAUGAVPILS

Laucesas iedzīvotāji saņēma «Karta polaka»

16. decembrī Laucesas pagastā pirmo reizi Daugavpils novada vēsturē iedzīvotāji pieteicās «Karta polaka» — Polijas valsts izsniegtajam dokumentam, kas apliecina cilvēka piederību poļu tautai.

Līdz šim «Karta polaka» pieteica un izsniedza Daugavpils poļu biedrībā «Promeņ», bet šoreiz pēc sabiedriskā centra «Laucesas» vadītāja Andreja Bruna ierosinājuma, Polijas Republikas vēstniecības Latvijā pārstāvji kartes pieteikumus saņēma arī laukos.

Laucesiešus uzklauzīja Polijas Republikas vēstniecības Latvijā pirmais padomnieks Janušs Davidovičs un konsulārās nodaļas pārstāve Brigita Hrzščanoviča.

«Karta polaka» ir simbolisks dokuments, kas ļauj cilvēkam sajusties kā polim, bet tiem poļiem, kas dzīvo ārpus ES, tā dod vairākas privilēģijas Polijā, tai skaitā

● Brigita Hrzščanoviča (no kreisās) un Janušs Davidovičs Poļu karti apko Genovefas Jančevskas iesniegtos dokumentus.

bezmaksas izglītību, iespēju atvērt uzņēmumu, bet Latvijas un citu ES valstu poļi to visu var saņemt, neuzrādot šo karti, pastāstīja J. Davidovičs. Latvijā «Karta polaka» ir saņēmuši jau 1200 iedzīvotāji, tai skaitā 600 dau-

gavpīlieši. Diplomāts visiem Laucesas iedzīvotājiem novēlēja priecīgus un gaišus Ziemassvētkus un laimīgu Jauno gadu.

Kā «Latgales Laikam» pastāstīja laucesiete Janīna Oboleviča, viņas dzimtā visi ir poļi, viņas

UZZINĀI

«Karta polaka» izsniedz Daugavpili, poļu kultūras biedrībā «Promeņ» Varšavas ielā 30.

ģimene uztur poļu tradīcijas un svētkus, visi iet baznīcā, bet «Karta polaka» ir piederības zīme etniskajai dzimtenei Polijai. «Kaut arī «Karta polaka» neļauj piedalīties Polijas Seima un pašvaldību vēlēšanās, tomēr tā ir savā ziņā Polijas valsts cieņas apliecinājums poļiem, kas dzīvo ārpus dzimtenes. Es lepojos, ka tomēr man attāluma ziņā tālā Polijas valsts piešķir lielākas privilēģijas nekā Latvija tikai tamdēļ, ka mani vecāki nav šeit piedzimuši un nav pilsoņi,» uzsvēra J. Oboleviča.

Arī Genovefa Jančevska pauda prieku: «Es ceru, ka beidzot aiz-

braukšu uz Poliju, varēšu lētāk braukt vilcienā.»

Pēc Vandas Šalkovskas stāstītā, Polijā dzīvo visi viņas un vīra radi, un karte atvieglo ciemošanās Polijā. Viņa pauda skumjas, ka Latvijas valsts nerūpējas par saviem iedzīvotājiem, arī nepilsoņiem, kuri šeit nostrādājuši un nodzīvojuši 30 — 40 gadus, tā, kā par saviem rūpējas Polijas valsts.

«Karta polaka» pieteicās 17 Laucesas ciemata iedzīvotāji, vēl viena daļa pieteiksies šogad janvārī. Jāpiebilst, ka no 200 Laucesas ciemata iedzīvotājiem gandrīz 70 procenti ir poļi.

Palīdzēs attīstīt Daugavpils lidostu

6. janvārī Latgales plānošanas reģions (LPR) žurnālistiem prezentēja Latgales attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam un Latgales attīstības programmu līdz 2017. gadam. Šajos dokumentos nosaukts mērķis panākt reģiona uzplaukumu, bezdarba līmeņa samazināšanos un iedzīvotāju noturēšanu reģionā. Abos minētajos dokumentos nozīmīga vieta atvēlēta Daugavpilij, jo viens no attīstības programmas uzdevumiem ir spēcīgas Latgales pilsētas. Par prioritāti Latgales plānošanas reģions atzinis Daugavpils lidostas attīstību.

LPR administrācijas vadītāja Iveta Maļina-Tabūne pastāstīja, ka LPR jau sagatavojis iesniegšanai Eiropas Komisijā Latvijas — Lietuvas — Baltkrievijas robežsadarbības projektu, kas paredz piesaistīt ES naudu Daugavpils un Vitebskas lidostas infrastruktūras sakārtošanai. Projektam paredzētais finansējums kopā ir 2,7 miljoni eiro, no kuriem 2,3 miljonus eiro plānots ieguldīt tieši Daugavpilī, izbūvējot piededceļu industriālajai un loģistikas zonai 3,2 kilometru garumā. Nākamais būšot robežsadarbības projekts ar Krie-

viju un Igauniju, kurā piesaistīs ES līdzekļus lidostas drošības sistēmas izveidei un ugunsdzēsības automašīnas iegādei. Pašvaldībai ir jāiesteno šie projekti, lai varētu piesaistīt investorus pašas lidostas attīstībai.

Pašlaik Daugavpils pašvaldība gatavo dokumentāciju, lai varētu uzsākt piededceļu būvniecību. Vēl pērnā gada vasarā domes priekšsēdētājs Jānis Lāčplēsis apmeklēja Spāniju, kur tīkās ar kompānijas GETI pārstāvjiem, un spāņu investori vēlē izstiprināja vēlmi īstenot Daugavpils lidostas attīstības projektu,

ieguldot tajā ap 60 miljoniem eiro un solot jau līdz gada beigām sniegt galīgo atbildi. Taču decembrī Spānijas investori tā arī neparādījās. J. Lāčplēsis atzina, ka vēl janvārī pašvaldība gaidīs, bet gadījumā, ja atbilde netiks sniegta, uzskatīs to par atteikumu un meklēs citas iespējas attīstīt lidostu.

Latgales attīstības stratēģijas autors, SIA «Grupa 93» direktors Neils Balgalis atzina, ka svarīgākie aspekti tajā ir atbalsts uzņēmējdarbībai un izglītībai, kā arī līdz 2030. gadam panākt darba algu, kas atbilstu 60 procent-

tiem no vidējās algas ES.

LPR priekšsēdētāja pienākumu izpildītājs Gunārs Upenieks uzsvēra, ka viena pilsēta neko nevar uzsākt, tāpēc nepieciešams apvienot spēkus, radot Latgalē investoriem pievilcīgu vidi. Diemžēl Eiropas valstis par Latviju nevaldāt īpaši labi uzskati. Arī Daugavpils pārstāvis Latgales plānošanas reģionā — Daugavpils domes priekšsēdētāja vietnieks Vitālijs Azarevičs atzina, ka Daugavpils nevar pastāvēt atsevišķi no Latgales, tāpēc svarīgi esot apvienot spēkus.

«Latgales Laiks»

RĒZEKNE

Soidi, kivki, raibakozi

(Par Latgales igauņiem)

Pēc ledāja atkāpšanās tagadējā Latvijas teritorijā ieklīda somugru ciltis. Tās iztika no medniecības, zvejas, vākšanas. Parasti apmetās ezeru un upju krastos, kur atrasts daudz dzintara izstrādājumu. Daudzi upju un ezeru nosaukumi (hidronīmi) līdz mūsdienām saglabājuši šo cilšu dotus vārdus: Cyrms, Rāznys, Lubāns, Soidi, Kivki, Ots, Gauja (Koiva), Salaca, Kūrmā ezers u.c. Senāk latgaļu ciltis apdzīvoja zemes vēl aiz Valmieras, Cēsīm (Autānes) un Gaujas, uz Daugavas — Aizkraukles pilskalns Skrīveros — jau robežzona. Dīvajas upe, kas ietek Daugavā pie Klīdzīgas — latgaļu svētā upe. Livi (tā viņi paši sevi sauca) vienmēr bijuši latgaļu kaimiņi — no tā laika, kad balti no austrumu stepēm ieklīda šīs vietās.

Pakāpeniski livi asimilējās, zaudējot savu valodu, saplūstot latgaļu etnosā.

17. gadsimtā katoļticīgos Igaunijā sāka vajāt, jo tika ieviesta luterticība. Mūki tika izdzīti un devās uz Latgali. Viņiem sekoja daudz zemnieku, kuri negribēja mainīt ticību. Pēc dažādu avotu ziņām, aptuveni 10 000.

Tie apmetās tagadējā Rēzeknes novadā — Strūžāni agrāk tā arī sauca — Esti, arī uzvārds Igaunis tur ir. Ikauniki — ap Varakļāniem, Zepi (sepp — kalējs),

Igoveni — Kaunatas pusē. Arī Čudari varētu būt igauņi, jo tajā laikā krieviski saukti «čudj». Arī Poišs (puisis). Visvairāk igauņu koloniju bijis Ludzas novadā. Pēc 1895. gada tautas skaitīšanas datiem, Vitebskas gubernā dzīvoja līdz 4000 igauņu. Tā kā viņi bija ieceļojuši no Dienvidigauņijas, runāja savā dialektā, kas atšķīrās no igauņu literārās valodas.

Ludzas novada lielākās igauņu kolonijas — Mērdzenes pagasts (tolāik — Mihalova). Tur vēl ir Igaunju sādža, kādos 10 ciemos dzīvojuši igauņi. Uzvārdi — Buļš, Soikāns, Poikāns (igauņiski poika, poiss — puisis). Arī manējais uzvārds — Silkāns. Vēl līdz Ulmaņlaikiem to rakstīja Sivkāns, vēlāk latviskoja. Kā raksta valodnieks Leonards Latkovskis, tas ir cēlies no igauņu vārda soika. Uzvārds Missa (no tā — Mīsāns) arī tur vēl sastopams. Atereros, bērniņā pēc kādiem kapusvētkiem Styglovas (Vacpirogovas) kapos baznīckungs Puncuļš teica: «Jūs domājat, ka esat latvieši. Bet 18. gadsimta sākumā pēc Ziemeļu kara šī vieta bija pilnīgi izmirusi no mēra. Vārds «mjārdziņa» — vieta, kas izmirusi no mēra». Nevis no vārda «mārga» — meitene, kā tiek tagad romantiski iestāstīts. Vietā iegāja un piespiedu kārtā tika ievesti dzimzemnieki — igauņi un lietuvieši. Piemēram, Šķirmantu sādžā pie Mērdzenes — lietuvieši.

Toreizējie Pildas un Nirzas pagasti. Pilda igauņiski nozīmē — līdzens lauks, tūrums. Igaunju pētnieks Oskars Kallass uzrāda visu Pildas pagastu 20 kilometru garumā kā igauņu apdzīvotu. Ludzāniete Antoņina Andrejeva stāsta, kā iegājuši viņas senči: ap 1860. gadu Pildas pagasta Pracapoles muižā iegājuši divi brāļi Mekši — Jānis un Andrivs. Palūguši poļu panam atļauju apmesties. Sākumā dzīvojuši Sņitkovūs, apprecot vietējās meitenes. Jau Ulmaņlaikā Mekšu skaits bija strauji pieaudzis. Kādu sādžu, kur viņi dzīvoja, nosauca Paideri (ienācēji no Paides Igaunijā). Paideru tuvumā ir augsts, garš Kābista kalns (no vārda kaabu — cepure). Pildā (Ņukšos) ļoti daudz Mekšu apglabāti. Atereros mūsu «bitiniku» Staņislavu Mekšu — gara auguma, mierīgu vīru. Igaunjiem bija raksturīgs liels augums un mierīgs raksturs. Arī Undas no Inkinu ciema varbūt ir ienācēji no Igaunijas. Kādam ciemam starp Ņukšiem un Pildu bijis dīvains nosaukums Raibakozi (Kīriva — kidze).

Lielajā Rugaižas silā, kas robežojas ar Kaunatas Kromānu ciemu, atradās Locava — igauņu lidumnieku sādža. Stāsta Pildas iedzīvotāja Indrika: «Kad biju maza, tēvs ar māti runāja igauņiski, bet mūs nez kādēļ nemācīja.» Tā arī valoda iznīka.

Pēdējais no vietējiem igauņiski runāja

Nikolajs Nikanovs no Pildas Tjapšu ciema. Pie viņa ciemojies igauņu zinātnieks P. Voolaine. Tagad Pildā dzīvo Antoņina Nikanova, kura vēl atceras zinātnieku, rāda foto ar viņu, ar savu vecmāti (tā runājusi tikai igauņiski). Germi (tā sauca arī Gajevas pasta nodaļa), Jakimenko, Karošenko, Germiovi, Nikanovi, Vonda, Buļš (ienācēji no Sāremā salas), Ņukša, Kalva, Eniki, Lauders, Paiders, Unda, Igoveni, Lanka, Lamba — tādi igauņu uzvārdi ir areālā no tagadējā Ciblas pagasta Grečiem (Greeki), Pureņu pagasta Paideriem un Macinkiem līdz pat Raipoles Raibakozim, Vondim un Lauferiem.

Vēl 20. gadsimta 60. gados Raipoles kapusvētkos igauņu valoda vien skanējusi. Arī tagad tur kapos — katrs otrs igauņu uzvārds. Bija tāds zirgu ceļš Raipole — Raibakozi — Dyukši (kur latgaļu pilskalns saukts par Zalta kolnu) — Tjapši. Tas galīgi mežā. Pa to ceļu ar riteni nokļuva Tjapšos — kalnu un ezeru pusē. Uz mājām vēl ir igauņu uzvārdi, bet valoda vairs neskan. Tāpat kā šis zirgu ceļš, kas tālāk ved uz Kūrmu, arī igauņu vārdi un vietvārdi «aizaug» ar laika sausumu, izzūd igauņu pēdas Latgales ciemu ceļos un takās.

(Ilmārs Silkāns no Mērdzenes igauņiem.)

«Rēzeknes Vēstis»

Sabiedrisko transportu nevarēs vadīt reibumā virs 0,2 promilēm

Pagājušajā nedēļā, 13. janvārī, Saeima pirmajā lasījumā konceptuāli atbalstīja grozījumus Ceļu satiksmes likumā, kas paredz aizliegt vadīt sabiedrisko transportu, ja tā vadītājam alkohola koncentrācija asinīs pārsniedz 0,2 promiles.

Līdz šim spēkā esošās normas noteica, ka transportlīdzekļi vadīt aizliegts, ja alkohola koncentrācija asinīs ir lielāka par 0,5 promilēm. Vienīgi pret jaunajiem autovadītājiem ar stāžu, kas mazāks par diviem gadiem, prasības bija stingrākas un šis rādītājs nevar pārsniegt 0,2 promiles.

Sagatavotie grozījumi paredz, ka D1, D, D1E un DE kategorijām atbilstošus transportlīdzekļus nedrīkst vadīt, ja alkohola koncentrācija asinīs pārsniedz 0,2 promiles. Ar šiem grozījumiem paredzēts paaugstināt ceļu satiksmes drošību. D kategorijas transportlīdzekļi ir pasažieru pārvaldījumu autobusi, un Satiksmes ministrija uzskata, ka šo transportlīdzekļu vadītājiem jānosaka stingrākas prasības nekā citiem.

Pēc likumprojekta izskatīšanas valdībā Satiksmes ministrija sagatavos un ministrs iesniegs parlamentā priekšlikumus Administratīvo pārkāpumu kodeksā, paredzot saukt pie atbildības tos sabiedriskā transporta līdzekļu vadītājus, kuru alkohola koncentrācija asinīs pārsniedz 0,2 promiles.

Grozījumi arī paredz, ka turpmāk nebūs nepieciešams ārstniecības iestādēs izniegt medicīnisko izziņu un atzinumu par medicīnisko pārbaudi, jo informācijas apmaiņa starp iesaistītajām institūcijām notiek elektroniskā veidā.

CSDD INFORMĀCIJA

Reģiona konkursanti tiksies Preiļos

27. janvārī Preiļu 1. pamatskolā uz pusfināla sacensībām pulcēsies komandas, kas Latgales reģionā piedalās konkursā «Gribu būt mobil!».

Kā informē Ceļu satiksmes drošības direkcijas pārstāvji, konkurss jauniešiem «Gribu būt mobil!» tiek rīkots jau ceturto reizi un ar katru gadu kļūst arvien populārāks. Šogad konkursam pieteicies rekordliels skaits komandu — 398, kas ir par 77 komandām vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Konkursa dalībniekus gaida aizraujoši un āķīgi uzdevumi, kuru risināšanai būs jāpielieto savas zināšanas par satiksmes drošību. Pusfinālistiem uzdots arī mājas darbs — komandu uzdevums ir sagatavot 2011. gada kalendāru skolēniem par satiksmes drošību, ko varēs arī praktiski izmantot savās skolās.

Visu pusfinālu (tādi būs septiņi) dalībniekus gaida jaukas balvas. Fināls paredzēts martā Rīgā. Uzvarētāji dosies ekskursijā uz zinātnes parku «Heureka» Somijā, otrās un trešās kārtas ieguvēji iegūs dāvanu karti ceļojumam, ko varēs izmantot pēc saviem ieskatiem.

Sīkāku informāciju meklējiet www.csdd.lv sadaļā Sabiedriskās aktivitātes un konkursa mājas lapā www.gribubutmobil.lv.

Velosipēdu reģistrācija ir vienkārša

Pagājušā gada decembra sākumā stājās spēkā novembrī pieņemtie Ministru kabineta noteikumi nr. 1080 «Transportlīdzekļu reģistrācijas noteikumi». Tie nosaka arī velosipēdu reģistrācijas kārtību CSDD, kas ir samērā vienkārša.

Velosipēdu reģistrē īpašumā:

✓ personai, kas sasniegusi 16 gadu vecumu un kura ir Latvijas pilsonis vai nepilsonis, kā arī tādai personai, kura ir saņēmusi Latvijā izdotu reģistrācijas apliecību, pastāvīgās uzturēšanās apliecību vai uzturēšanās atļauju. Velosipēda reģistrāciju nepilngadīgas personas īpašumā veic aizbildnis;

✓ juridiskai personai. Velosipēda reģistrāciju juridiskas personas īpašumā veic pilnvarota persona, iesniedzot juridiskās personas izdotu ar atbildīgās personas parakstu apliecinātu pilnvaru velosipēda reģistrācijai.

Ipašuma tiesības vai īpašuma tiesību maiņu uz velosipēdu var reģistrēt elektroniski CSDD mājas lapā internetā www.csdd.lv vai personīgi CSDD, un par to tiek izdarīta atzīme transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistrā.

Lai reģistrētu velosipēdu, persona iesniedz iesniegumu, kurā norāda velosipēda tehniskos datus un īpašuma tiesību iegūšanas veidu.

Transportlīdzekļu reģistrā par reģistrēto velosipēdu un tā īpašnieku norāda šādu informāciju:

- ✓ īpašnieka (aizbildņa) vārdu, uzvārdu un personas kodu, juridiskām personām — nosaukumu un reģistrācijas numuru;
- ✓ velosipēda marķu, modeli un rāmja numuru;
- ✓ datumu, kad reģistrētas vai mainītas īpašuma tiesības;
- ✓ informāciju par īpašuma tiesību maiņu.

Pamatojoties uz velosipēda īpašnieka iesniegumu, velosipēdu var norakstīt, kā arī reģistrēt velosipēda īpašnieka datu maiņu. Velosipēdu bez rāmja numura CSDD neregistrē.

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldē reģistrētie notikumi

Preiļu iecirkņa statistika gada pirmajās nedēļās

Gada pirmā nedēļa iecirkņa teritorijā bijusi samērā mierīga, no 1. līdz 6. janvārim reģistrēti 35 notikumi, uzsākti astoņi kriminālprocesi. Sastādīti četri administratīvie protokoli, visi par atrašanos sabiedriskā vietā reibumā.

Ar akcīzes nodokli apliekamo preču tirdzniecības, glabāšanas un realizācijas noteikumu ieviešanas kontrolei veikti četri reidi, kuru rezultātā uzsākta viena administratīvā lietvedība.

Reģistrēts viens ceļu satiksmes negadījums, kurā cilvēki nav cietuši. Savukārt par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem sastādīti 44 protokoli, tajā skaitā 19 — gājējiem, bet trīs — autovadītājiem par transportlīdzekļa vadīšanu alkohola reibumā.

No 7. līdz 13. janvārim reģistrēti 27 notikumi, uzsākti 18 kriminālprocesi. Sastādīti arī 15 administratīvie protokoli, tajā skaitā 12 protokoli par atrašanos sabiedriskā vietā reibumā stāvoklī.

Ar akcīzes nodokli apliekamo preču tirdzniecības, glabāšanas un realizācijas noteikumu ieviešanas jomā veikti preventīvie pasākumi — triju reidu laikā uzsāktas četras administratīvās lietvedības.

Vēl reģistrēti četri ceļu satiksmes negadījumi, kuros cilvēki nav cietuši. Par satiksmes noteikumu pārkāpumiem sastādīti 45 protokoli, tajā skaitā 10 protokolos saņemusi gājēji. Pozitīvi vērtējams fakts, ka netika apturēti nevieni autovadītāji, kurš būtu sēdies pie stūres dzērumā.

No jumtiem kritošs sniegs sabojā automašīnas

Uz jumtiem sakrājusies sniega krava un izveidojušās lāstekas daudzviet reģionā radījušas bīstamas situācijas. Kritot no jumtiem, šī ziemas «dāvana» sabojājusi automašīnas.

Tā 8. janvārī ap pulksten 15.20 Daugavpilī, Stacijas ielā 45a, no Ledus halles jumta kritošs sniegs uzgāzās divām automašīnām Mercedes Benz un ar savu masu tā iedarbojās uz abu auto kustības trajektoriju, ka automašīnas tika uzstumtas ielas malā stāvošajiem transportlīdzekļiem VW Sharan un VW Transporter. Kritošais sniegs sabojāja četrus transportlīdzekļus. Par notikušo tika noformēti ceļu satiksmes negadījuma reģistrācijas protokoli. Tajā pat laikā sniegs uzkrita pie halles stāvošajām četrām automašīnām Renault, Toyota, Citroen un VW Passat, kuras bija novietotas pie ēkas. Policija fiksējusi transportlīdzekļu bojāejas faktu.

Vēl 8. janvārī ap pulksten 17.20 Ludzas novada Cirmas pagastā autoceļā Rēzekne — Ludza pirmajā kilometrā no kādas pretimbraucošas automašīnas Mercedes Benz ar puspiekabi nokrita sniega blāķis, bojājot Ford Transist visbūvi.

9. janvārī ap pulksten 12.15 Ludzā, Ķiršu ielā 4, no ēkas jumta kritošs ledus gabals bojāja automašīnas VW Touran priekšējo stiklu. Policija fiksējusi notikumu.

10. janvārī ap pulksten 19.00 Daugavpilī, Vienības ielā 28, no mājas jumta kritošs ledus gabals sabojāja automašīnas Ford Scorpio virsbūvi.

Tirot sniegu, nokrita no jumta

8. janvārī slimnīcā tika nogādāts kāds Daugavpils iedzīvotājs, 1960. gadā dzimis vīrietis. Noskaidrots, ka viņš nokritis no jumta un kritiena rezultātā guvis dažādas traumas. Policija sākusi izmeklēšanu.

Satiksmes negadījumos cieš cilvēki

7. janvārī ap pulksten 7.30 Daugavpils novada Kalkūnes pagastā uz ceļa Daugavpils — Medumi nenoskaidrota automašīna uzbrauca 1977. gadā dzimušam vīrietim, kurš gāja pa ceļu. Autovadītājs aizbrauca no notikuma vietas neapstājoties. Gājējs tika nogādāts slimnīcā, kur ārsti viņam konstatēja tika sasitumus. Policija meklē negadījumā iesaistīto auto un tā vadītāju.

Tās pašas dienas pusdienlaikā 1986. gadā dzimis vīrietis, vadot Volvo pa 18. Novembra ielu, neizvēlējās drošu distanci, kā rezultātā uzbrauca priekšā stāvošai automašīnai Škoda Felicia, kura pēc inerces uzbrauca priekšā stāvošai automašīnai VW Golf Variant. Pēc negadījuma medicīniskā palīdzība bija nepieciešama 1993. gadā dzimušai jaunietei, kura bija guvusi galvas traumu. Satiksmes uzraudzības rotas darbinieki turpina apstākļu pārbaužu.

9. janvārī ap pulksten 15.00 Viļakas novada Susāju pagastā autoceļā Gulbene — Balvi — Viļaka — Krievijas robeža 58. kilometrā 1956. gadā dzimis vīrietis, vadot Ford Fiesta, neizvēlējās drošu braukšanas ātrumu. Rezultātā auto nobrauca no ceļa un apgāzās uz jumta. Negadījumā traumas guva divas sievietes. Policija turpina notikuma apstākļu izmeklēšanu.

11. janvārī Rēzeknē, Atbrīvošanas alejā, 1971. gadā dzimis sievietei ar automašīnu Škoda notrieca gājēju, 1992. gadā dzimušu vīieti. Gājējs no negadījuma vietas tika nogādāts slimnīcā. Arī šajā gadījumā policija veic apstākļu pārbaužu.

Vēl viens gājējs tika notriekts 11. janvārī ap pulksten 16.40, kad Daugavpils novada Kalkūnes pagastā 1961. gadā dzimušajam vīrietim uzbrauca automašīna Audi A6. Gājējs, kuram mediķi konstatēja dažādas traumas, no negadījuma vietas tika nogādāts Daugavpils slimnīcā. Autovadītājs pēc negadījuma skaidroja, ka tumsā nebija pamanījis tumsās drēbēs ģērbto vīieti, kuram pie apģērba nav bijis atstarotāju. Noformēts ceļu satiksmes negadījuma protokols, sāka izmeklēšana.

Videokameras veikalos palīdz atrast zagļus

4. janvārī policijā saņemta informācija, ka Kārsavā kāda veikala darbinieki, pārbaudot videonovērošanas kameru ierakstus, ievērojuši, kā 1. janvārī kāds vīrietis nozaga degvīna «Russkij standart» pudeli viena litra tilpumā. Materiālais zaudējums — 11,99 lat. Uzsākts kriminālprocess pēc Krimināllikuma 180. panta — par zādzību nelielā apmērā. Pēc videokameras ieraksta noskaidrota arī vainīgā persona, kāds 1987. gadā dzimis vīrietis.

Policija atgādina, ka Ludzas iecirkņa teritorijā visas lielākās tirdzniecības vietas ir aprīkotas ar videonovērošanas sistēmām. Tas, ka zādzība netiek konstatēta uzreiz, nebūt nenozīmē, ka zaglis netiks atrasts. Pieredze rāda, ka vīrķne zādzību atklāta pēc pāris dienām. Tāpēc policija lūdz iedzīvotājus būt apdomīgiem, nepārkāpt likumu un nebojāt savu un savu tuvinieku nākotni.

Atrasti, iespējams, nosaluši cilvēku liķi

10. janvārī ap pulksten 12.00 Daugavpils novada Maiņnovas pagastā uz lauka netālu no kādām kaimiņu mājām tika atrasts 1950. gadā dzimušas sievietes liķis. Visticamāk, sieviete nosalusi, taču precīzu nāves iemeslu varēs uzzināt pēc tiesu medicīniskās ekspertīzes veikšanas.

11. janvārī ap pulksten 11.00 Daugavpilī, Tīrgus ielā, kādas neapdzīvotas ēkas pagrabtelpā tika atrasti divu aptuveni 50 — 60 gadus vecu vīriešu liķi. Ir pamatotas aizdomas, ka abi bezpajumtnieki nosaluši, taču precīzu viņu nāves iemeslu varēs uzzināt tikai pēc ekspertīžu rezultātu saņemšanas. Policijas darbinieki turpina izmeklēšanu, tiek noskaidroti mirušo personu dati.

Mucas ar spirtu izņemtas un nodotas ekspertīzei

6. janvārī Rēzeknē policijas darbinieki aizturēja divus jaunus cilvēkus, kuri automašīnā VW Multivan nelikumīgi pārvadāja 400 litrus alkoholisko dzērienu. Sākotnējā pārbaude liecināja, ka divās 200 litru mucās atrodas spirts, taču precīzi to varēs pateikt pēc ekspertīžu rezultātu saņemšanas. Tagad abus vīriešus gaida kriminālatbildība pēc Krimināllikuma 221. panta — par spirta un citu alkoholisko dzērienu uzglabāšanas un pārvadāšanas noteikumu pārkāpšanu.

Rēzeknē zagļi iekāro dārgas mantas

Naktī no 9. uz 10. janvārī Rēzeknē no kādas mājas kāpņu telpas tika nozagti bērnu ratiņi, kuri bija atstāti bez uzraudzības. Ratiņu īpašnieku materiālais zaudējums — 500 lat.

Savukārt 10. janvārī ap pulksten 20.55 Rēzeknes autoostā kāda nezināma persona 1958. gadā dzimusiai sievietei nozaga somiņu ar mantām, kuru tā uz brīdi bija atstājusi bez uzraudzības. Materiālais zaudējums — 562 lat. Abos gadījumos policijā uzsākti kriminālprocesi.

Mazgadīgs dēls dzērumā sadūra tēvu

11. janvārī Balvu iecirkņa teritorijā Viļakas pilsētā kopīgas alkohola lietošanas laikā mazgadīgs dēls (dzimis 1998. gadā) nodarīja miesas bojājumus savam tēvam — 1962. gadā dzimušam vīrietim, iedurot ar nazi krūšu rajonā. Par noziedzīgo nodarījumu pret personas veselību uzsākts kriminālprocess pēc Krimināllikuma 13. sadaļas. Savukārt par mazgadīgā iesaistīšanu alkohola lietošanā uzsākta administratīvā lietvedība.

Slepkavībā aizdomās turētie atrasti Rīgā

Pagājušā gada 5. novembrī Rēzeknes iecirknī tika saņemts iesniegums par to, ka bez vēsts pazudusi kāda 1949. gadā dzimusi sieviete. Tagad notikušajam rasts izskaidrojums.

Latgales reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas biroja darbinieku uzsāktā kriminālprocesa gaitā šī gada 10. janvārī, veicot operatīvos pasākumus, Rīgā kopā ar Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes Kriminālpolicijas izmeklēšanas pārvaldes un Rēzeknes iecirkņa darbiniekiem uz aizdomu pamata par minētās sievietes slepkavību mantkārīgā nolūkā un personu grupā pēc iepriekšējās vienošanās aizturēti trīs vīrieši, kuri dzimuši 1987., 1973. un 1964. gadā. Tajā pat dienā pēc veiktajām kratīšanām Rīgā tika atrasti un izņemti lietiskie pierādījumi. 11. janvārī Rēzeknes novada teritorijā atrasts arī meklēšanā izsludinātās sievietes liķis ar vardarbīgas nāves pazīmēm.

Policija informē, ka visi trīs aizdomās turētie vīrieši agrāk ir sodīti — 1973. gadā dzimušais sodīts par slepkavību, par ko izcietis 12 gadu cietumsodu, 1964. gadā dzimušais agrāk sodīts trīs reizes (pēdējo reizi par izspiešanu), bet 1987. gadā dzimušais sodīts par ekonomiska rakstura noziegumiem.

Izmeklēšana turpinās pēc Krimināllikuma 117. panta 9. un 10. punkta — par slepkavību vainu pastipriņošos apstākļos.

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes informācija

REKLĀMAS, SLUDINĀJUMI, LĪDZJŪTĪBAS

JĀSKRIEN UZ TUALETI NAKTĪ? PROBLĒMAS AR STRŪKLU? URĪNA NESATURĒŠANA?

Ir lieliska iespēja saņemt
sertificēta urologa
dr. Bērziņa bezmaksas
konsultāciju 21. janvārī
Preiļu slimnīcas poliklīnikā.
Pieraksts pa tālr. 26306280.

Kreditēšana pret nekustamā ipašuma ķīlu.

Tālr. 25441183, 28609904.

SIA AIBI iepērk liellopus, jaunlopus, aitas, zirgus, cūkas.

Labas cenas. Samaksa tūlītēja.
Tālr. 26142514, 20238990.

SIA „LATVIJAS GALA” iepērk liellopus, jaunlopus. Samaksa tūlītēja. Tālr. 28761515.

SIA „ALVSTRE” iepērk dzīvsvaŗā:
teles – Ls 0,70 – 0,80;
bullus – Ls 0,80 – 0,90;
govis – Ls 0,50 – 0,80;
piena telus – Ls 1,00 – 1,45.
Kaušanai un eksportam.
Cenas norādītas ar PVN.
Tālr. 65197414.

Sertificēts pieredzējis ārsts.

Mugurkaula, locītavu un
iekšķīgo slimību ātra,
kvalitatīva ārstēšana.
Tālr. 26728477.

Pateicos Salenieku pansionāta
vadībai, personālam, priesterim
J. Zarānam, visiem, kas pavadīja
Bronislavu TUMOVU kapu kal-
niņā.

Olga Trubača

Jūsu uzņēmuma reklāma laikrakstā „Novadnieks” ir labs veids, kā piesaistīt jaunus klientus!

Nāciet uz redakciju! Brīvības ielā 14, Preiļos.
Zvaniet pa tālr. 65307057.

13 января 2011 года на 76 году жизни ушёл от нас уважаемый в Ливанском крае человек, опытный руководитель, умелый хозяйственник, знающий учитель – **ГРИГОРЬЕВ ИВАН ФЁДОРОВИЧ**, человек с широкой душой, наделённый способностью бескорыстно и безвозмездно помогать окружающим.

Свой трудовой путь он начинает в Юнпиебалгской школе, потом служит в армии, после окончания которой – назначается заместителем директора в Ливанскую среднюю школу № 2, а в 1963 - на долгие годы Иван Фёдорович становится бессменным её руководителем. Со школой связана вся его жизнь, очень много личного времени, сил, энтузиазма, сноровки вложено в неё.

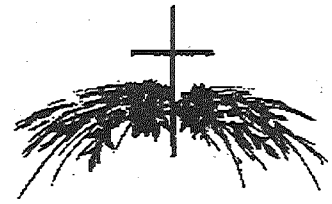
« Не хлебом единым жив человек », « меньше говори, больше делай », - эти девизы он старался воспитать в учащихся и выполнял сам. Иван Фёдорович многого достиг за счёт своей целеустремлённости. Работе отдано 42 года, 35 из них - директором. Эти годы не прошли бесследно, ему присвоено много наград. Главная из них - орден Дружбы народов, которого он был удостоен за достигнутые школой успехи на протяжении многих лет, за умелое руководство. Итоги труда – это два здания школы, это коллектив учителей, который помнит и уважает своего директора, это тысячи людей, получивших в этой школе качественное образование.

Так человек, с детства приученный к труду, воспитанный в строгих традициях и большой любви, познавший радость общения с книгой и природой, умеющий ценить настоящее и прекрасное, прожил свою жизнь, реализовав себя как человек, как руководитель и прекрасный семьянин.

Светлая память. Вечный покой.

Мы разделяем горе, постигшее семью, и скорбим вместе с женой, детьми и внуками.

Коллектив Ливанской средней школы № 2.

Reiz pienāk diena, nelūgta un
skarba,
Kad dziļi, dziļi daudzēm sirdis sāp.
Skumju brīdī esam kopā ar
Agri Vilcānu,
atvadoties no TĒVA.
SIA „Agrofirma “Turība” kolektīvs

Tā aiziet mūsu mīļie,
Aiziet no ikdienas rūpēm
Mierā un klusumā prom.
Paliek vien dvēseles gaismā...
Skumju brīdī esam kopā ar
Ilgu Vilcāni, sakarā ar TĒVA
aiziešanu mūžībā.

ES TM daļas kolēģi

Nem mūsu mīlestību,
Lai Tev nesalst.
Nem siltos vārdus
Aukstā ceļā līdz.

Izsakām visdziļāko līdzjūtību
ilggadējā Līvānu 2. vidusskolas
direktora Ivana GRIGORJEVA
tuviniekiem un darbabiedriem,
viņu mūžībā pavadot.

Līvānu 1. vidusskola

Smelies spēku dzīves ritumā,
Glabā tēva piemiņu.

SIA „Arka Preiļi” kolektīvs
izsaka visdziļāko līdzjūtību
Aijai Putānei, TĒVU
smiltājā izvadot.

Mēness un veselīgs uzturs

Sākums 11. lappusē.

Tas, protams, nenozīmē, ka noteiktas stihijas dienās vajadzētu ēst tikai tos produktus, kas attiecas uz šo stihiju. Taču priekšroku vēlam dot tieši šiem produktiem. Ļoti svarīgi vienā ēdienreizē nejaukt pie dažādām stihijām piederošus produktus. Piemēram, olbaltumvielu dienās centieties pusdienās iztikt bez maizes. Ja tas kļūst par ieradumu, lielā mērā saglabāsiet veselību. Nemiet vērā — dārzenus un augļus jebkurās dienās var lietot faktiski neierobežotā daudzumā.

Vienā ēdienreizē nejaukt produktus, kas attiecas uz atšķirīgām stihijām.

Nevajag uzreiz revidēt savus ēšanas ieradumus un kardināli mainīt uzturu. Sākumā mēģiniet vienu mēnesi sevi pavērot, salīdzināt savu ēšanas režīmu ar Mēness ritmiem. Droši vien pamānīsiet, ka kāds ēdiens vienu dienu jums garšo, bet nākamajā rada riebumu, vienu dienu piešķir enerģiju un spēku, bet nākamajā — izraisa tikai smaguma sajūtu kuņģī un grēmas. Izanalizējiet, kā šis parādības saistīts ar Mēness stāvokli. Varbūt se-

cināsiet, ka jums ir kaut kāda sava likumsakarība starp uzturu un Mēness ritmiem, varbūt pratīsiet izveidot tādu ēšanas režīmu, lai tas dotu pēc iespējas vairāk labuma un būtu iespējami mazāk kaitīgs. Attieksmei pret uzturu jābūt radošai, biežāk jautājiet organismam, ko tas vēlas. Galvenais — uzturam jābūt pārdomātam, nedrīkst kuņģi kā krāsnī bāzēt visu, kas pagadās. Esiet saudzīgi pret kuņģi. Un tas savukārt parādā nepaliks.

Bērni ar savu nesabojāto organismu ļoti labi jūt vajadzību pēc dažādiem produktiem un pie-

mitošā dabiskā vajadzība parasti ir cieši saistīta ar Mēness stāvokli. Mēs zinām, ka dažkārt bērns ne no šā, ne no tā ar lielu kāri ēd maizi, bet nākamajā dienā neņem pat mutē, toties nemitīgi grauž gurķus. Esam pieraduši to uzskatīt par untumu un cenšamies bērnu „pāraudzināt”, pieskaņot viņu saviem ieradumiem. Kāpēc tā darām? Ja mūsu, pieaugušo cilvēku ēšanas ieradumi būtu mums nodrošinājuši ideālu veselību, brīnišķīgu možu pašjūtu, teicamu izskatu un figūru, tad to varētu saprast. Pieaugušie cilvēki vairumā gadījumu ar ne-

pareizu uzturu ir sevi sakroplojuši. Un tagad par tādiem pašiem kropliem grib padarīt savus bērnus. Taču bērni šajā ziņā ir daudz gudrāki par mums. Atcerieties, kā saslimuši kaķi instinkti vi arrod tieši to augu, kas viņiem nepieciešams, lai izārstētos. Bērni šai ziņā ir daudz tuvāki dzīvniekiem, bet tātad arī dabai nekā mēs. Viņi gandrīz vai ar dzīvniecisku instinktu jūt, kas vajadzīgs viņu veselībai, kas nāk par labu, bet kas nav vajadzīgs, jo ir kaitīgs.

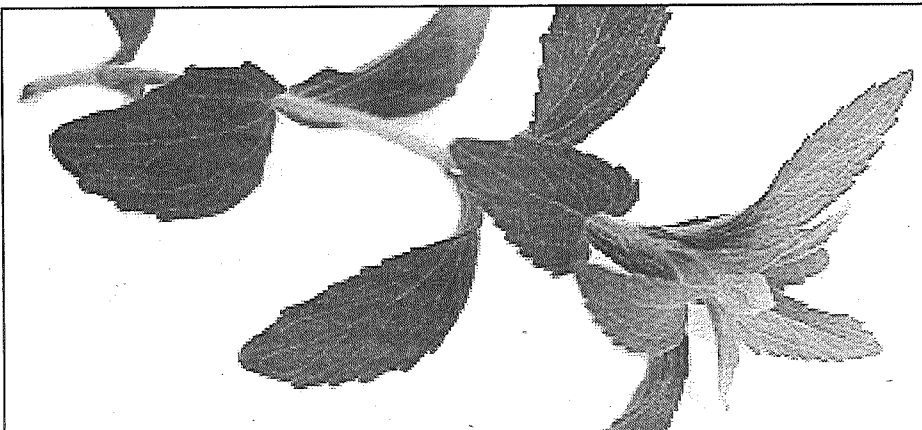
No „Mēness kalendārs ikdienas dzīvei”

Cukurtrauka vietā — puķe uz palodzes

Diabētiķis cukuru nedrīkst, bet saldumu gribas tik un tā. Laba iespēja izejai no situācijas ir kāds pagaidām pie mums maz pazīstams augs — stēvija.

Stēviju Latvijā sākuši popularizēt jelgavnieki, viņi arī sākuši audzēt augus. Zariņam noplēš apakšējos lapu pārus, lai zemē spraužamā daļa būtu apmēram puse no stādīņa, un iesprauž zemē, bet virsū liek stikla burciņu. Kad uz tās sienīnām sāk veidoties rasa, burciņu var ņemt nost — augs ir iesakņojies un dzīvo. Galvenais ir nodrošināt siltu un saulainu vietu uz palodzes.

Stēviju iecienījuši ne tikai diabētiķi, bet arī tie, kuri interesējas par iespēju dzīvot veselīgāk. Cukura vietā lietojot stēviju, kurā ir arī antioksidanti, izžūdot sāpes plecos, mazinoties nogurums. Stēvijas sal-

dums pasargā organismu no papildu slodzes, kas rodas, ja nepieciešams šķelt cukuru.

Stēviju saturošus produktus var iegādāties internetā un no individuālajiem izplatītājiem. Par augu ko vairāk var uzzināt

arī Eiropas stēvijas asociācijas mājaslapā www.eustas.org.

* Saldumpuķei stēvijai nedrīkst ļaut ziedēt. Zariņu, uz kura veidojas ziedkopas, nogriež. Vienlaikus tas palīdz augam sakuplot.

* Kaltēšanai var izmantot gan lapas, gan zarus un stuburu. Ērtības labad var samalt. Izmanto jebkura ēdiena vai dzēriena pagatavošanā, ko vēlas saldināt.

* Kam stēviju audzēt slinkums, var iegādāties dažādus produktus, kuru ražošanā izmanto stēviju — sākot no higiēnas produktiem, piemēram, zobupastas, beidzot ar šokolādi.

* Stēvija neietekmē cukura līmeni asinīs, tās glikēmiskais indekss ir nulle. Tā nesatur ogļhidrātus un kalorijas.

Izmantoti preses materiāli